

Turkey

Doğa / Nature

KARABÜK

**TC
KARABÜK VALİLİĞİ**

78100 Merkez Karabük
0370 413 04 00
www.karabuk.gov.tr
bilgi@karabuk.gov.tr

Yapım / Production

Sirtcantam Dergisi
www.sirtcantam.com.tr
sirtcantam@sirtcantam.com.tr
0212 245 79 66

Metin ve Fotoğraflar / Writer and Photograph
İsmail Şahinbaş

Tasarım / Design
Özgür Bahçe

Çeviri / Translation

...

Baskı / Publication
Seçil Ofset
www.secilofset.com
0212 629 06 15

Aralık / December 2017

20

**Doğa
Nature**

21
**Jeoloji
Geology**

53

**Jeotermal
Geothermal**

122

**Su
Water**

136

**İklim
Climate**

142

**Doğa Sporları
Nature Sports**

ÖNSÖZ

ÖNSÖZ

HARĪTA

HARĪTA

Cumhuriyet Kenti Karabük

Karabük 1937 yılında Safranbolu'ya bağlı Öğlebeli Köyü'nün bir mahallesi iken 1935 yılında açılan Ankara-Zonguldak Demiryolu ile önemini arttırmıştır. 3 Nisan 1937 yılında Atatürk'ün yönlendirmesi ile İsmet İnönü tarafından Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın temelleri atılır. Nüfus yoğunluğunun artmaya başladığı Karabük'te 25 Haziran 1939'da belediye teşkilatı kurulmuştur. 1941 yılında Safranbolu İlçesi'ne bağlı bucak olan Karabük, 3 Mart 1953 tarihinde 6068 sayılı kanunla Zonguldak İli'ne bağlı bir ilçe haline gelmiştir. Karabük, 6 Haziran 1995 gün ve 22305 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 550 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Çankırı'dan Ovacık ve Eskipazar ilçeleri ile Zonguldak'tan Safranbolu, Yenice ve Eflani ilçelerinin birleşmesi ile Türkiye'nin 78. ili olmuştur. Yüzölçümü 4145 km² olan ve Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Karabük, kuzeyde Bartın, kuzeydoğu ve doğuda Kastamonu, güneydoğuda Çankırı, güneybatıda Bolu, batıda Zonguldak illeriyle komşudur. Ankara'ya 230 km, İstanbul'a 400 km uzaklıktadır. En önemli akarsuyu Filyos Çayı olan Karabük'ün diğer önemli akarsuları ise Araç, Soğanlı ve Eskipazar Çayları'dır. İl'de coğrafi yapı engebeli olup büyük düzlükler görülmemektedir. Vadi tabanlarında geniş olmamakla birlikte tarıma müsait araziler bulunmaktadır. Nüfusun büyük kısmı vadi tabanlarına yakın alanlarda kümelenmiştir. Karabük'ün tamamı (Safranbolu'ya bağlı Ovacuma ve Eflani'ye bağlı Uluyayla hariç) Filyos Havzası içerisinde yer almaktadır.

Dünya Mirası Safranbolu

Safranbolu geleneksel evleriyle ünlüdür. Evlerin tasarımında egemen olan düşünce; barınmanın ötesinde mutluluğu, huzuru ve yaşamı ev dışında da sürekli kılabilir. Evler, sokaklar, bahçeler, çarşılar; diğer yapılar fiziki ortamlardır. Bu ortamlar gereksinimlere göre, insan odaklı ve yaşamla uyumlu işlevlerle biçimlendirildiğinden 'kentler insanlar içindir' tanımını rahatça ve gönül huzuruyla söyleyebiliriz. Safranbolu işte böyle bir kendir. Geleneksel bir şehirde çarşı, han, hamam, cami gibi temel yapıların varlığı ölçüt alınır. Oysaki Safranbolu'da bu yapılar 400 yıllık bir süreç içinde giderek çoğalmış ve çeşitlenmiştir. Safranbolu'da kışlık yerleşimin kurulduğu şehir, vadi içinde her türlü doğa koşullarına göre korunaklı; dereler ve tepelerle çevrili; Kale olarak adlandırılan bir tepenin merkez alındığı bir yerleşim özelliğine sahiptir. Dereler taşına karşı doğal önlem oluşturduğu gibi dericilikte kullanılan su kaynaklarının da taban suyunu sağlar. Bağlar ise şehirden 2,5 kilometre uzaklıkta yaylayı andıran geniş düzlük alanlardır. Zaman içinde yaz aylarının geçirildiği yerleşim

yeridir. 1196 tarihinde Safranbolu Türklerin eline geçmiş, Dadibra isimli Rum kalesi Zalifre ismini almıştır. Özellikle 14. yüzyılda Kastamonu merkezli Candaroğlu Beyliği ile Osmanlılar arasında el değiştiren Safranbolu bu nedenle 14. yüzyılda önem kazanmıştır. 17. ve 18. Yüzyıllarda ise Osmanlı Saray'ında görev alan Safranbolulu devlet adamları sayesinde birbirinden güzel ve görkemli yapılarla adeta bezenmiştir. Örneğin: Türklerin Safranbolu'ya yerleşmesinden önce ya da Candaroğulları zamanından kalan Eski Cami, Eski Hamam, Medrese'ye karşın 17. yüzyılda Safranbolu büyük bir mimari atılımla biçimlenmiştir. Padişah 1. İbrahim zamanında Osmanlı Saray'ında padişah hocası, Anadolu kazaskeri olan Safranbolulu Karabaşzade İbrahim Efendi'nin oğlu Molla Hüseyin (Cinci Hoca); kemer ağzından itibaren pazar yerine kadar kurulan kemerli tüneller üzerine bir hamam bir de han yaptırmıştır. Kemerlerin altındaki dereye de taş kanallı algunlarla şehrin kanalizasyonu bağlanarak belki de Anadolu da ilklere imza atılmıştır. Günümüzde gizemli olsun diye ismi Cinci Hamamı'na dönüşmüş olan hamam mevcut Eski Hamam'dan sonra yapıldığı için halk arasında 'Yeni

Hamam' şeklinde isimlendirilmiştir. Bu halkın eski ve yeni zamana yönelik duygularının en yalın dışa vurumudur. Çifte hamam (kadınlara ve erkeklere özgü bağımsız yıkanma yerleri olan) şeklinde yapılan bu hamamın Molla Hüseyin Efendi'nin yakın dostu Mimar Kasım'ın eseri olabileceği de ileri sürülmektedir. Soğukluk ve sıcaklık bölümleriyle bugünde çalışır durumdaki Yeni Hamam SPA turizmi için hazır bir seçenektir. Hamamın güneyinde yer alan 63 odalı Cinci Hanı, şehrin en anıtsal yapısıdır. Kervan Yolu'nun şehirle ilintisinin ve ticari yaşama katkısı açısından dönemin en akıllı yatırımıdır. Ünlü Osmanlı Sadrazamı Köprülü Mehmet Paşa'nın yaptırdığı aynı isimli camisi, çeşmesi, şadırvanı, abdesthanesi, mektebi, kütüphane ve muvakkithanesi; yanında 48 dükkânlı Yemeniciler Arastası yine 17. yüzyılın tanıklarıdır. Mektep dışındaki eserler hala zamana meydan okumaktadırlar. Özellikle Köprülü Mehmet Paşa Camisi'nin kubbe süslemeleri görülmeye değer estetiktedir. Bugün yıkılmış olan Hergele Pınarı dışında, Gümüş Sementi'ndeki Taşminare Çeşmesi, Hidayetullah Camisi ve hanı da 17. yüzyıldan ayakta kalmış eserlerdir. 18. yüzyılda Safranbolu tarihinin en şanslı dönemi Sadrazam İzzet Mehmet Paşa ile yaşamıştır. 1743 Safranbolu doğumlu Paşa, Cinci Hoca Hüseyin Efendi'nin mimari tarzını sürdürmüş; bu kez Akçasu Deresi üzerine kurduğu kemerler üzerine bir cami, çeşme, kütüphane, şadırvan, abdesthane ve çok sayıda dükkân yaptırmıştır. İzzet Paşa Camisi'nin içindeki kubbe süslemeleri, kalem işleri ve vitraylar döneminin en özgün biçimini yansıtmaktadır. Paşa'nın Hızıryanı denilen ve Şehir'e 7,5 kilometre uzaklıktaki su kaynağına kereste biçmek için kurdurduğu su hızları şehir ekonomisine dericilikten sonra kereste üretimi adına kazandırdığı önemli bir ticari girişim olmuştur. İncekaya Su Kemerini de yaptırdığı söylenen Paşa'nın şehrin tümüne içme suyu getirmesi sonucu yüzyıllarca bu suya 'Paşasuyu' denilmesine neden olmuştur. İzzet Mehmet Paşa'nın caminin yapımı sırasında 'herkesin cebine birer saat koyuvereceğim' şeklindeki vaadiyle makinesini 1797 yılında İngiltere'den getirdiği saat; yaptırdığı Kule'de bugün bile tıkır tıkır işlemektedir. Zembereksiz, haftada bir kurulan George Perior marka saat; tam ve yarım saatlerde varan gonguyla zamanı

muştular. Tek gong sesi yarım saati; birden fazla gong sesi ise sayısını oluşturan zamanı anımsatır. Restore edilen saat kulesi, 42 basamakla çıkılan köşkünde görülebilmekte; bakıcısı İsmail Ulukaya'nın özverili yaklaşımı ile çalıştırılmaktadır. Padişah 2. Abdülhamit Zamanı'nda yurdumuzda büyük yerleşimlerde yapılan saat kulelerinden en az 79 yıl önce Safranbolu'da bir saatin varlığı çok önemli bir toplumsal hizmet sunumu ve kazanımıdır. Paşanın yeğeni Kaptan-ı Derya Hacı Salih ve Ragıp beylerin Paşapınarı (Emek Mahallesi Kışla Caddesi) Mevkii'nde yaptırdıkları çeşme de dönemin taş işlemeciliğinin en görkemli örneğidir. 1768 yılında yapılan Dağdelen Camisi (Akçasu) ve 1779 yılında Kazdağlı Mehmet Ağa'nın ismini taşıyan Kazdağlı Camisi şehrin bu bölgesindeki yaşam kalitesi, canlılığının göstergeleridir. 17 ve 18. yüzyılda Osmanlı Saray'ında görev alan Safranbolu kökenli devlet adamlarının oluşturduğu vakıf eserleri; yörenin ekonomisini güçlendirmiştir. Nitekim Şehir ve Bağlar'da çok katlı ahşap konaklar; mescitler, çeşmeler, kuyular ve havuzların yapımı birbirini izlemiştir. 19. yüzyılın önemli yapılarının Kale'de Cephanelik, Kranköy'de Frengi ve Gureba Hastanesi, Hıdırlık'ta Hasan

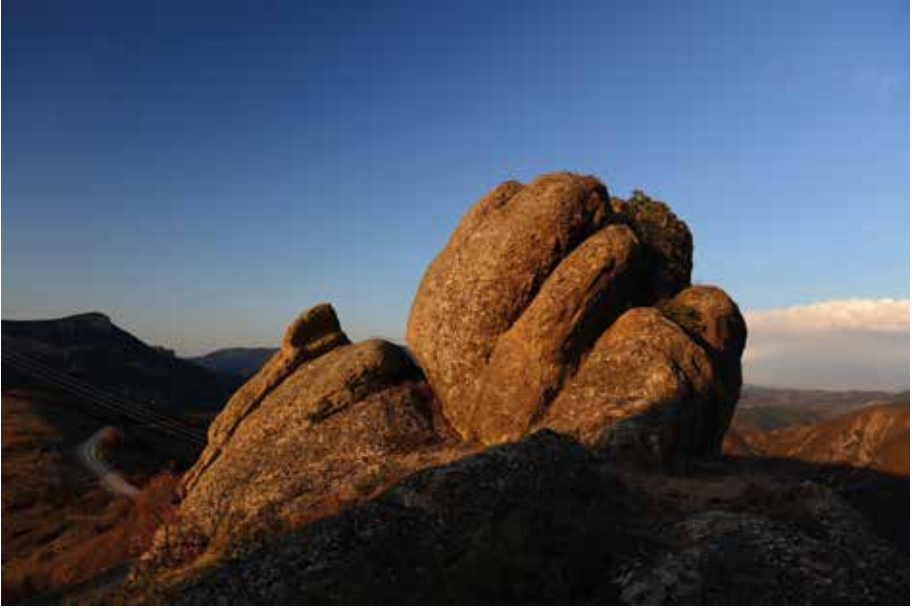

Paşa Türbesi, Mescit Camisi, Asmazlar Konağı ve Akçasu Mahallesi'nde Lütüye (Kaçak) Camisi olduğu yazıtlardan anlaşılmaktadır. Öte yandan gayrimüslim cemaatin yaşadığı Kıranköy'de skalion (okul) ve kilise ile sivil mimarlık yapıları da yenilenmiştir. 20. yüzyıla gelindiğinde Kale'de, Hükümet Konağı ve Cezaevi, Bağlar'da İdadi, Develik Camii, Köyiçi Camii, Şehir'de Rüştüye, Refik Bey ve diğer eşrafın kargır dükkânlar yaptırdığı görülmektedir. 1924 yılında ilçe ekonomisi aşağıdaki sayısal verilere göre, bölgenin en önemli üretim ve ticaret merkezi olduğunu göstermektedir. Cumhuriyet'in 10. yılında Safranbolu'nun Karabük istasyonuna önce tren gelmiş; 1937 yılında da Demir Çelik Fabrikaları kurulmuştur. Safranbolu bu kez Karabük adıyla sanayinin kurulup gelişmesine; Osmanlı mimarisinin yanında Cumhuriyet'in planlı sanayileşme ülküsüne ev sahipliği de yapmıştır. Zaman, hem Safranbolu'nun hem de Karabük'ün yazgısını birlikte etkilemiş; birlikte biçimlendirmiştir. Safranbolu; 17 Aralık 1994 yılında UNESCO'nun Kültürel Miras Listesi'ne alınmıştır.

Türkiye Coğrafyası

Kuzey Yarımküre’de, ‘İlman İklim Kuşağı’ olarak da isimlendirilen ‘Orta Kuşak’ta yer alan ülkemizde dört mevsim belirgin olarak yaşanır. Türkiye, kuzey yarım kürenin orta kuşağında, başlangıç meridyeninin doğusunda yer alır. Türkiye dağlık, engebeli üç tarafı denizlerle çevrili Anadolu isimli bir yarımada da yer almaktadır. Türkiye’nin ortalama yükseltisi 1132 metre, kalıcı kar sınırı ise 2600 metre civarındadır. Yani ülkemiz toprakları içerisinde dağlar ve platolar geniş yer tutar. Türkiye kuzey yarımkürede yer aldığı için güneyden kuzeye gidildikçe değişir. Orman üst sınırı kuzeye gidildiğinde alçalır. Ülkemizde dağlar ve buna bağlı olarak diğer yeryüzü şekilleri doğu-batı doğrultusunda uzanır. Bitki örtüsü, tarım ürünleri ve toprak türleri çok çeşitlidir. Yüksek, bir ülke olması nedeniyle; ekili-dikili alanı az ve parçalıdır. İklim çeşitliliği, tarımsal ürün çeşitliliği, turizm faaliyetlerindeki çeşitlilik artmıştır. Sıcaklık ortalamaları düşüktür. Türkiye’nin gerçek alanı 814500 km²’dir. Üç eski kıtanın birbirine en fazla yaklaştığı noktada, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarını birbirine bağlayan önemli bir kavşak noktasında kurulmuştur.

Jeoloji

Türkiye'de her jeolojik döneme ait kayalar bulunsun da ülkemiz asıl jeolojik görünümünü III. Zaman'ın sonlarında almıştır. Türkiye'de birinci zamana ait sahalardan oldukça sınırlıdır. I. Zaman'da Türkiye büyük ölçüde okyanus tabanında yer almaktadır. Bu dönemin en önemli özelliği gür orman örtüsünün fosilleşmesiyle oluşan taşkömürü yataklarıdır. II. Zaman'da, Türkiye'nin büyük bölümü Tetis adı verilen denizin altındadır. Tetis denizinde kireçtaşları çökelmiştir. III. Zaman'da Alp-Himalaya kıvrım sistemiyle birlikte Türkiye'nin kuzey ve güneyindeki dağ sıraları yükselmiştir. Türkiye bugünkü jeolojik görünümünün ana hatlarını III. Zaman'da kazanmıştır. Bu dönemde Anadolu topyekûn yükselmiş ve bugünkü görünümü ortaya çıkmıştır. IV. Zaman'da Ege Denizi'nin bulunduğu saha çökmüş ve Akdeniz'in suları bu alanı işgal etmiştir. Buzul çağları yaşanmış, ülkemizde yüksek dağların zirvelerinde buzullaşmalar görülmüştür. Ayrıca yağış miktarı arttığı için İç Anadolu kapalı havzaları büyük göllerle kaplanmıştır. Buzul dönemlerinde Akdeniz'in suları 110 metre çekilmiş, günümüzden 8 bin yıl önce 'Buzul Dönemi'nin sona ermesiyle birlikte Akdeniz'in suları yükselerek

Karadeniz'e ulaşmıştır. Bu olay sırasında İstanbul Boğazı oluşmuştur.

Karabük'ün Jeolojik Yapısı

Karabük ve çevresinde, I. Zaman'dan, Kuvaterner'e kadar değişik yaşlarda, pek çok litolojik birim gözlenmektedir. Karabük-Safranbolu Tersiyer Havzası, batıda Bolu'nun kuzeyinden başlayıp doğuda Çelebiler ve Kastamonu'ya değin uzanan, genişliği batıda 2-2,5 km'den doğuda 30-35 km'ye değin değışen, yaklaşık kuzeydoğu-güneybatı uzanımlı ve hemen tümüyle Eosen yaşlı tortul kayalarla doldurulmuş, huni biçimli bir alandır. Havza, güneyden Çağlayan Formasyonu ve Anadolu napı ile kuzey ve kuzeybatıdan ise Jura öncesi yaşlı metamorfitle ve yine Çağlayan Formasyonu ile sınırlıdır. Karabük-Safranbolu Tersiyer havzası ve çevresinde Blumenthal (1948) tarafından çalışmalar yapılmıştır. Blumenthal (1948), havzanın kuzeybatı kenarını 'Karabük Hattı' olarak adlandırmış ve bunun tektonik nitelikli olduğunu vurgulamıştır. Bölgede temel birimleri oluşturan, Paleozoyik yaşlı formasyonlar batıda, kuzeyde ve doğuda sınırlı alanlarda yüzeylenmiştir.

Temel birimler üzerine gelen Mezozoyik yaşı birimler, İnaltı Formasyonu kireçtaşları olarak ve Ulus Formasyonu da fliš serisi olarak temsil edilmişlerdir. En üstte yatay ve yataya yakın katmanlı birimler, senozoyik yaşı formasyonlardan oluşmuştur. Akarsu vadilerinde 'Kuvaterner' yaşı alüvyon çökelleri en genç birimleri oluşturur. Kuzey Anadolu dağlarının bir parçası olan Karabük'teki dağlar, ana çatısı Alp Orojeniziyle ortaya çıkan kıvrım dağlarıdır. Karabük'te III. Jeolojik Zaman'da oluşan kalkerli (kireçtaşı) araziler geniş yer kaplar. Kireçtaşları arasında killi ve kumlu tabakalarda bulunmaktadır. VI. Jeolojik Zaman'da (Kuvaterner) Ovacık çevresindeki traverten (Kalker tabaka) alanı oluşmuştur. Vadiler ise 'Kuvaterner'de akarsuların gelişip, plato yüzeylerini yarmasıyla oluşmuştur. Safranbolu ve Eflani çevresindeki kalkerli arazi başkalaşıma uğramış, zengin mermer yatakları oluşmuştur. Eflani'de mermer dışında çakmak taşı ve kömür yatakları da bulunmaktadır. Ovacık'ta bol miktarda alçı taşı bulunmakta, ara ara gnays ve bazaltlara da rastlanmaktadır. Yenice'de dolomit ve kuvarsit, Eflani'de kuvarsit yatakları bulunmaktadır. Karabük'ün hemen kuzeyinden geçen ve Tersiyer çökellerini çizgisel olarak sınırlayan Karabük

Fayı ise kuzeydoğu-güneybatı uzanımlıdır. 60 km izlenen bu çizgisellik boyunca kuzey bloktaki Kretase yaşlı Ovacuma grubu çökelleri (Ulus Formasyonu) yükselmiştir. Güneydoğu bloktaki Safranbolu kireçtaşının eğimi genellikle 5° - 10° iken bu zon boyunca sürüme nedeniyle düşey ve devrik konumlar kazanmıştır. Ancak bu fay şu an aktif değildir. Karabük Fayı, çıplak gözle çok rahat bir şekilde izlenmektedir. Batı Karadeniz Bölgesi orojenik hareketler sonucunda topografik yapısı engebeli bir yapı oluşturmuş olup Karabük kent merkezi yerleşimi ve gelişimini engellemektedir.

Safranbolu Kanyonları

Safranbolu jeolojik açıdan ilginç kaya oluşumlarına sahiptir. Bu kaya oluşumları; II. Zaman'ın sonu ve genel itibarıyla III. Zaman içerisinde oluşumunu tamamlamıştır. Bu jeolojik oluşumlar doğal ve kültürel açıdan değerlidir. Safranbolu coğrafyası içerisinde bulunan üç kanyon (Düzce, Sırçalı ve Sakaralan) birbiri ile bağlantılıdır. Diğer iki kanyonda (Tokatlı ve Bulak) bu bütünlüğün bir parçası olarak Karabük İli'nin doğal değeridir. Sakaralan Kanyonu ile Sırçalı Kanyonu Konarı Köyü'nde Sukavuşan isimli bölgede birleştikten sonra, Kirpe Kanyon ile de Yazıköy yakınlarında buluşup Araç Çayı'na dökülmektedir. Su kaynağı Araç Çayı ile birlikte Filyos Nehri ismi ile Karadeniz'e dökülür.

Sakaralan Kanyonu

Sakaralan Kanyonu'nun içerisinden geçen su kaynağı Eflani İlçesi sınırlarından doğmaktadır. Kanyon oluşumu Sakaralan Köyü'nün Yağcı Mahallesi'nde başlayıp Konarı Köyü'ne doğru uzanmaktadır. Eflani Deresi, Eflani İlçesi'ne bağlı Ulugeçit Köyü'den başlamaktadır. Eflani Deresi, Safranbolu'ya doğru yol alırken Pelitören Köyü'nde

Ayrık Deresi, Sakaralalan Köyü'nde Bent Deresi ve Sakaralalan Köyü ile batıda Konarı Köyü arasında ise Kaya Deresi adı ile akışına devam ederek Araç Çayı ile birleşir.

Sırçalı Kanyonu

Sırçalı Kanyonu; 2001 yılında Yaban Hayatı Koruma Sahası ilan edilmiştir. Kanyon içerisinde; karaca, tilki, yaban domuzu, tavşan bolca bulunmaktadır. Safranbolu'ya 19 km mesafede bulunan Sırçalı Köyü'nden oluşan kanyon Düzce Kanyonu ile birleşip güneye Konarı Köyü'ne doğru uzanmaktadır.

Kirpe Kanyonu

Kirpe Kanyonu; II. Zaman (Mezozoik) ait kretase ve genel itibarıyla III. Zaman'a (Senozoik) ait Eosen Dönemlerine ait kayaların akarsular tarafından aşındırılması sonucu oluşmuştur. Kirpe (Düzce) Kanyonu, Safranbolu'ya 9 km uzaklıkta yer alan Düzce Köyü'nün kuzeyinde Sırçalı Köyü'ne bağlı Kozcağz-Sorgucuk mahallelerinin arasındaki sahadan başlamakta, Düzce Köyü'nün yaklaşık 4 km doğusundan geçerek güneye Konarı Köyü'ne doğru uzanmaktadır. Kanyonun orta kesiminde,

Düzce Kanyonu'na, kuzeydoğu yönünden Sırçalı Kanyonu dâhil olmaktadır. Genel itibarı ile sahadaki kanyonun kuzeyi Düzce Kanyonu, güneyi ise Sırçalı Kanyonu olarak isimlendirilmektedir. Düzce Kanyonu içerisinde Kirpe Deresi akmaktadır. Bu dere güneyde Kaya Deresi'ne (yani Eflani Deresi'ne) katılarak Araç Çayı ile birleşmektedir.

Tokatlı Kanyonu ve Aşağı Danaköy Kayalıkları

Aşağı Dana Köyü'nün güneyinde İncekaya (Gayza) Köyü'nden başlayan kanyon, Tokatlı Köyü'nden geçerek Eski Çarşı'ya kadar uzanmaktadır. III. Zaman Eosen Dönemi'ne ait kireçtaşlarından oluşan tabakaların Hızar Çayı tarafından aşındırılması sonucunda oluşan kanyon, 550 metre rakıma, 50-100 metre arasında yüksekliğe ve 100-180 metre arasında genişliğe sahiptir. Kanyonun uzunluğu yan kolları ile birlikte 4500 metreyi bulmaktadır. Jeolojik ve jeomorfolojik açıdan önem taşıyan Tokatlı Kanyonu, pek çok bitki ve hayvan türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Bu özellikleri ile kanyon biyolojik çeşitlilik açısından da zengindir. Kültürel açıdan ele alındığında kanyon içerisinde 1798 yılında inşa edilen İncekaya Sükümeri yer

almaktadır. Söz konusu su kemeri Sadrazam İzzet Mehmet Paşa tarafından 'Paşasuyu' adı verilen su kaynağının şehre taşınması amacı ile yapılmıştır. Gerek estetik gerekse de mimari ve tarihi açıdan önem taşıyan bu altı kemerli yapının uzunluğu yaklaşık 120 metre, genişliği 1-2 metre arasında değişmekte ve yüksekliği 30 metredir. Aşağı Danaköy Kayalıkları; Safranbolu ilçe merkezinden ortalama 5-6 km uzaklıkta olan kayalık saha, III. Zaman (Senozoik) Tersiyer devri Eosen Dönemi'ne ait kireç taşlarından meydana gelmektedir. Bölgede değişik zamanlarda meydana gelen orojenik hareketler, kaya formlarında kırılmalara neden olmuştur.

Ovacık Avlağıkaya Kütlesi

Ovacık ilçesi sınırlarında bulunan Avlağıkaya Kütlesi ilçe merkezi ile Kışla Köyü arasında bulunmaktadır. Bu jeolojik yapı bölgenin genel oluşumu ile benzer özellikler göstermektedir. Bölge halkı bu jeolojik yapıya Öteyüz veya Avlağıkaya olarak nitelermektedir. Bu jeolojik kütle detaylı araştırmaları hak etmektedir.

Jeomorfoloji

Akarsular tarafından derince yarılmış düzlüklere plato ya da yayla adı verilir. Ülkemizde platolar oldukça yaygındır. Bunun temel nedeni III. Jeolojik Zaman'da aşınarak düzleşmiş olan yeryüzünün, III. Jeolojik Zaman'ın sonlarına doğru tekrar yükselmesidir. Avrasya ve Arabistan plakalarının çarpışması ile Tetis denizinin tabanından yükselerek bugünkü görünümünü kazanmıştır. Türkiye batılı literatürde 'Anatolian Plateaus' olarak anılmaktadır. Anadolu, miyosenden bu yana dört aşamalı biçimde, denizden yükselmiştir. Bu aşamaların en önemli kanıtı; Anadolu'nun hemen her yerinde (Kuzey Anadolu Dağları'nın denize bakan yamaçları hariç) görülmesidir. Yani Anadolu muhtemelen günümüzden 13 milyon yıl önce, Tetis denizinin tabanından yükselmiştir.

Dağlar

Ülkemiz bugünkü görünümüne III. Jeolojik Zaman'da ulaşmış olup dağlar genelde doğu-batı yönlü uzanmaktadır. Dağlar, Karadeniz ve Akdeniz'de kıyıya paralel, Ege'de ise kıyıya dik olarak uzanır. Alp-Himalaya kıvrım dağ kuşağına dâhil genç oluşumlu bir yapıya sahip olan dağlarımız, oluşum bakımından kıvrım dağlar, kırık dağlar ve volkanik dağ türleri içermektedir. Ülkemizin dağlarının bir bölümü IV. Jeolojik Zaman'daki buzullaşmanın etkisinde kalmışlardır. Ağrı Dağı, Buzul Dağları, Kaçkarlar ve Bolkar Dağları IV. Jeolojik Zaman'da buzullaşmanın etkisinde kalmış dağlara örnektir. Ülkemiz coğrafyasında dağlar Akdeniz, Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde geniş alanlar kaplar. Kuzey Anadolu'yu boydan boya kaplayan ve Karadeniz'e paralel uzanan dağ sıralarının doğusunda; Giresun, Ordu, Kaçkarlar, Kop, Çimen, Yalnızçam dağları bulunur. Bu silsilenin orta kısmında Canik Dağları, batısında ise Yıldız, Köroğlu, Ilgaz ve Küre dağları bulunmaktadır.

Keltepe

Karabük'ün en yüksek noktası merkez ilçeye bağlı olan yaklaşık 2 bin metre yüksekliğinde

bulunan Keltepe'dir. Keltepe, iki ayrı fayın birbirini iteklemesi sonucu oluşmuş bir tepedir. Bölgede yapılan araştırmalarda daha önceki dönemlerde demir madeni işletmeciliği yapıldığı bilinmektedir. Keltepe'de bulunan Küre yerleşim bölgesi tarihi önem taşımaktadır. Karabük'ün ilçeler itibarıyla en önemli yükseltiler; Eskipazar'da Hodulca Dağı (1700 metre), Eflani'de Tepedağ (1043 metre), Ovacık'ta Kırac Tepesi (1400 metre), Safranbolu'da Sarıçiçek Tepesi (1750 metre) ve Yenice'de Keçikıran Tepesi'dir (1400 metre).

Sarıçiçek Dağı

Safranbolu'nun kuzeybatı sınırını oluşturan Sarıçiçek Dağı, 1750 metre yüksekliğe sahiptir. III. Zaman (Senozoik) Tersiyer devri Eosen Dönemi'ne ait kayalardan oluşan kütle orman dokusu bakımından zengindir. Çam (Pinus), Meşe (Quercus) ve Karaağaç (Ulmus) ormanlarının bulunduğu bölgede bitki örtüsü çayır ağırlıklıdır. Genel itibarı ile nemli soğuk orman kuşağında olmasına rağmen Akdeniz bitki topluluğuna ait defne ve sandal gibi maki elemanları da yer almaktadır. Boz ayı, geyik, tilki ve kurt başlıca hayvan varlığını oluşturmaktadır. Günümüzde yaylacılık geleneği bulunmayan bölge, yayla orman dokusu açısından oldukça zengindir.

Mağaralar

Dünyadaki diğer ülkelere göre 'mağara cenneti ülke' durumunda olan yurdumuzda yaklaşık 40 bin adet mağara bulunmaktadır. Mağara oluşumları bakımından önemli bir jeolojik-jeomorfolojik nitelik olan karstik alanlar ülkemizde Batı ve Orta Toros Dağlarında (Muğla, Antalya, Isparta, Burdur, Konya, Karaman, Içel ve Adana) yer almaktadır. Türkiye'nin en uzun (Beyşehir Gölü batısındaki Pınargözü Mağarası, 16 km) ve en derin mağaraları (Anamur'un kuzeyinde Çukurpınar Düdeni, 1880 m) bu dağ kuşağı üzerindedir. Günümüze kadar tüm yerli ve yabancı mağaracı gruplarının inceleyerek belgelendirdiği mağara sayısı yaklaşık 800'dür. Turizm çeşitliliği açısından ülkemizdeki mağaralar, önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Ülkemizin % 40'ı, mağara oluşumları açısından önemli bir nitelik olan karstlaşmaya uygun kayalardan meydana gelmiştir. Türkiye'nin en uzun mağarası, 15 km'den fazla olan Isparta'daki Pınargözü Mağarası; en derin mağarası ise -1429 ile Mersin'deki Peynirlikönü Mağarası'dır. Türkiye'de 30'un üzerinde mağara turizme açılmış olup, bunların dışında yalnızca uygun ekipman sağlanarak rehber eşliğinde

girilebilecek özel ilgi gruplarına yönelik bir çok mağara bulunmaktadır. Karabük İli sınırları içerisinde yer alan Bulak (Mencilis) ve Hızar mağaraları en tanınmış olanlardır. Ayrıca, Sipahiler Köyü'nde 61 basamakla çıkılan bir mağara bulunmaktadır.

Bulak Mağarası

Safranbolu'nun 8,5 km kuzeybatısında bulunan Bulak Mağarası, Türkiye'nin dördüncü, Karadeniz Bölgesi'nin de ikinci en uzun mağarasıdır. Araç Çayı'nın kuzey bölümünde, yüksek dağlardan beslenen Mağara Deresi Kanyonu'nun sona erdiği noktada bulunan mağaranın toplam uzunluğu 6050 metredir. Kuzey-güney yönünde, birbirine bağlı üç kattan meydana gelen mağara, günümüzden 65-200 milyon yıl önce oluşmuştur. En uzun bölümü Alt Kat olan mağaranın, üç girişi bulunmaktadır. Mağaranın en yeni kesimini oluşturan ve uzunluğu 4300 metreyi bulan bu bölümün içinden, yaz-kış belirgin akışı olan büyük bir yeraltı deresi akmaktadır. Bu yeraltı deresi derinlikleri yer yer 3-5 metreyi bulan değişik büyüklükte göller oluşturmuştur. Gerideki yüksek dağlardan beslenerek gelen yeraltı sularının oluşturduğu

mağaradaki yeraltı deresi, büyük bir ağızdan açığa çıkmaktadır. Özellikle son kesimleri bütünüyle su ile doludur. Bu suların bir bölümü Safranbolu'nun içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamaktadır. Bulak Mağarası'nın en güzel bölümünü Orta Kat oluşturmaktadır. Bu katın girişi, Alt Kat girişinin (suyun çıktığı giriş) 200 metre kuzeydoğusunda, suyun çıktığı yerin doğu üst yamacında yer alır. Ana girişten 100 metre yukarıda giriş ağzı bulunan bu bölümün uzunluğu 1200 metredir. Son kesiminde Alt Kat ile birleşen Orta Kat'ın içerisi görünümleri son derece güzel, değişik renklerde damla taşlarla (özellikle sarkıt, dikit, sütun, duvar ve perde damlataşları) kaplıdır. Buna karşılık, Orta Kat'ın hemen hemen orta kesiminden de bütünüyle fosilleşmiş olan İkinci Üst Kat'a çıkılır. Bir birinden bağımsız iki galeriden oluşan bu üst katın gelişimi durduğundan; buralarda damlataş oluşumları yoktur. En son noktası, yeraltı deresinin açığa çıktığı kaynak girişten 291 metre yukarıda bulunan Bulak Mağarası; Türkiye'nin turizme açılan en uzun mağarasıdır. Bütün katları göz önüne alındığında, en azından iki milyon yıldan beri gelişim gösteren ve sahip olduğu canlı ve cansız varlıkları ile büyük bir ekosistem oluşturan bu mağara, aynı zamanda

YERLİ
KİMLİKLERİ AYKIRILAR
KİMLİKLERİ AYKIRILAR
KİMLİKLERİ AYKIRILAR

Ülkemizde en çok araştırılan ve en çok bilinen mağaralardan biridir. Mağara havasında insan sağlığını olumsuz yönde etkileyecek her hangi bir gaz fazlalığı veya azlığının saptanmadığı Bulak Mağarası, 2000 yılında MTA Karst ve Mağara Araştırmaları Birimi'nin elemanlarınca incelenerek; Orta Kat'ın ilk 310 metrelik bölümünün mimari, aydınlatma, koruma ve risk projelerinden oluşan Uygulama Projesi hazırlanmıştır. Bu projeye bağlı olarak inşaati yapılarak, 2003 yılında da turizme açılmıştır. 310 metrelik bölüm dışında kalan alanlar ise; özel donanımı olan mağaracılar tarafından spor, macera ve bilimsel amaçlarla gezmeleri ve araştırma yapmaları amacıyla uygulama dışı bırakılmıştır. Giriş kısmında tarihi dönemlerde insanlar tarafından iskn edildiğini gösteren duvar kalıntıları bulunan mağara; mağara turizminde tüm ilgi gruplarına hitap edecek özelliklere sahiptir. Mağaraya hem Safranbolu ve hem de Karabük üzerinden araçla gidilebilmektedir. Bulak Mağarası; gerek gelişim özellikleri ve sahip olduğu şekilleri ve gerekse bulunduğu bölgenin vahşi güzelliği ile bölgenin yaygın olan kültür turizminin, alternatifsiz btnleyicisidir.

Hızar Mağarası

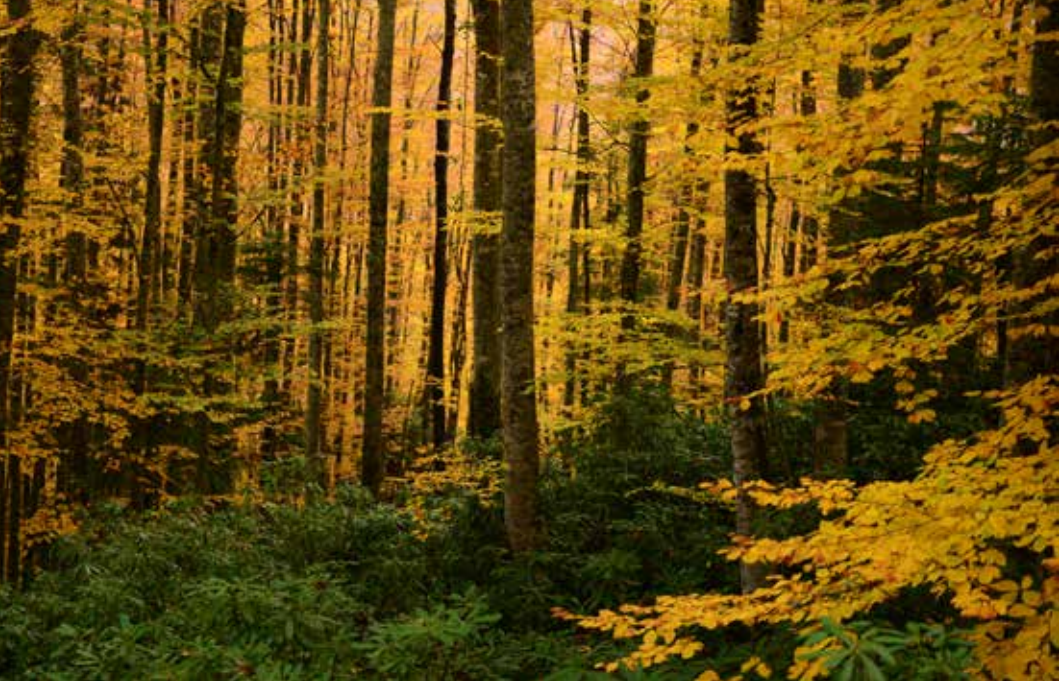
Safranbolu merkeze yaklaşık 8 km uzaklıktaki Aşağı Dana Köyü'nde bulunan Hızar Mağarası, Hızar ayı'nın kireçtaşlarından oluşmuş sahayı aşındırması sonucunda oluşturduğu Tokatlı Kanyonu'nun başlangıç kısmında III. Zaman Eosen Dönemi'ne ait yaşlı kireçtaşları içerisinde oluşmuştur. Saniek Dağı üzerinden de ulaşılabilen 900 metre rakıma sahip mağara henüz tam anlamı ile keşfedilmemiş ve bu sebeple turizme açılmamıştır. Geniş bir girişi bulunan yatay gelişimli mağara bir ana koridor ve bu ana koridora bağlı iki yan koridordan meydana gelmektedir. Yeraltı suyuna sahip mağara içerisinde yeraltı sularının kireçtaşlarını çözerek şekillendirmesi sonucunda sarkıt ve dikit gibi karstik şekiller bulunmaktadır. Yeraltı suyu, süzülerek ilerlemesi sebebi ile temizdir ve bu nedenle içme suyu olarak kullanılmaktadır.

Jeotermal

Jeotermal enerji, faylar boyunca yer altına sızan suların magma ile temas ettikten sonra ısınarak yükselmesi ile elde edilir. Türkiye jeolojik bakımdan genç bir ülke olduğu için büyük jeotermal enerji potansiyeline sahiptir. Özellikle Ege Bölgesi'ndeki Germencik (Aydın), Balçova (İzmir), Sandıklı (Afyon) ve Sarayköy (Denizli) civarında sıcak su kaynakları bulunmaktadır. Ülkemizde yalnızca Denizli Sarayköy'de jeotermal enerji santrali bulunmaktadır. Karabük'te geniş termal sahalar bulunmamakla birlikte Eskipazar'da İmanlar Köyü Akkaya isimli bir traverten bulunmaktadır. Yolun 3 km içerisinde bulunan Akkaya Traverten'i kükürt oranı 37 derece sıcaklığındaki su zaman içerisinde kaya üzerine akmıştır. Bu bölgede traverten oluşmuş ve kaya kütlesinin üzerinde havuzlar yaratmıştır. Yapılan analizler sonucunda amonyum, sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, demir, çinko, mangan ve alüminyum katyonlar sebebi ile su geçtiği kaya tabakaları üzerinde buharlaşma neticesinde zamanla beyaz traverten olmuştur.

Doğal Bitki Örtüsü

Bitki örtüsü insan ve diğer canlıların yaşamında büyük öneme sahiptir. Ülkemizde 12 bini üzerinde bitki türü bulunur. Ülkemizde bitki örtüsünün çeşitlilik arz etmesinin nedenleri şunlardır: İklim çeşitliliğinin gözlenmesi, yeryüzü şekillerinin çeşitlilik arz etmesi, toprak ve ana kaya çeşitlerinin zengin olması, üç kıtanın kesişim noktasında yer alması, insan ve diğer canlıların etkileri, buzul dönemlerinin etkileri. Türkiye ve özellikle Anadolu, bulunduğu konum itibarı ile etrafında bulunan bütün ülkelere nazaran daha geniş bir bitki örtüsü ve canlı türüne ev sahipliği yapmaktadır. Ülkemizde çok sayıda endemik bitki bulunmaktadır. Bitkiler diğer canlılar gibi bulundukları coğrafi ortamın doğal koşullarına uyum sağlamaya çalışırlar. Sıcaklık değerleri düştükçe itkilerde yaprak boyutu küçülür, kabuk kalınlığı ve sertlik artar. Ülkemizde bitki örtüsünde tipik bir katlaşma mevcuttur. Özellikle kıyı kesimlerde bu katlaşma kolayca seçilmektedir. Ayrıca dünya üzerinde de bitkiler Ekvator'dan kutuplara doğru bir katlaşma gösterirler. Bu nedenle ülkemizde Akdeniz'de ormanlar 2400 metreye, Ege'de 2100 metreye, Karadeniz'de 1900 metreye kadar çıkarlar. 'Orta

Kuşak'ta yer alan Türkiye doğal bitki örtüsü yönünden zengin bir ülkedir. Bu zenginliğin başlıca nedeni kısa mesafelerde değişen yerkabuğu düzeni ile buna bağlı olarak ortaya çıkan toprak özellikleri ve iklim şartlarıdaki farklılıktır. Ayrıca ülkemizde 'Üçüncü Zaman'a ait endemik bitkiler ile bugünkü iklim şartlarının eseri olmayan kalıntı bitkilere de rastlanır. Türkiye'de doğal bitki örtüsünü diğer bir değişle bitki formasyonlarını orman, maki, step, Alpin çayırlar, kıyı bitkileri olmak üzere beş grupta ele alabiliriz. Buna göre kuzey kıyılarımız boyunca her mevsimi yağışlı Karadeniz ikliminin etkisi altında bulunan yerlerde nemcil, gür bir doğal bitki örtüsüyle karşılaşılır. Ağaç topluluklarının geniş sahalar halinde yayıldığı alanlar orman formasyonunu meydana getirir. Ağaç toplulukları diğer bir değişle ormanlarımız Kuzey Anadolu dağlarının kuzeye bakan yamaçlarında deniz seviyesinden 1200 metreye kadar olan kesimde yapraklı ağaçlardan (kayın, gürgen, ıhlamur, akçaağaç, meşe, kestane, kızılâğaç, karaağaç) meydana gelmiş nemli ormanlar yanında ülkemizin diğer bölgelerinde dikkati çeken kuru ormanlar olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkar. Ayrıca ülkemizdeki

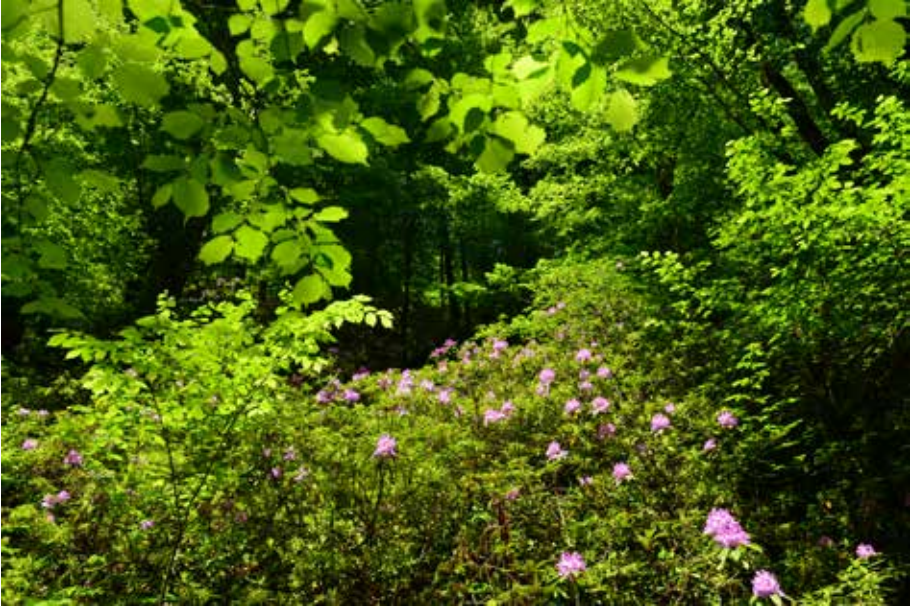

ormanlarımızı kuru, bozuk kuru, baltalık, bozuk baltalık olmak üzere de ayırabiliriz. Ülkemiz ormanlık alanları 20 milyon hektar kadardır. Bu değer bütün ülke yüzölçümünün % 26'sıdır. Orman alanlarımızın % 21'i iyi kuru ormanı, % 27'si bozuk kuru, % 15'i baltalık, % 37'si bozuk baltalık fundalık karışımıdır. Ülkemizdeki ormanlık alanları coğrafi bölgelerimize göre Karadeniz Bölgesi ormanları, Batı Anadolu 'Marmara ve Ege Bölgesi' ormanları, Akdeniz Bölgesi ormanları, İç ve Doğu Anadolu ormanları olmak üzere dört grup halinde toplayabiliriz. Karadeniz Bölgesi ormanları bol yağış alan kıyılarında orman alanları özellikle deniz seviyesinden başlayıp 2 bin metre yüksekliklere kadar olan alanlarda doğuda batı kesimden daha gür bir şekilde olmak üzere yer yer daralan yer yerde genişleyen bir şerit halinde aşağı seviyelerde bazı maki elemanlarını da (Sandal, Kocayemiş, Menengiç, Akçakesme) içine alacak şekilde devam eder. Sonra ise kuzey yamaçları boyunca 200 metre başlayan kayın, kestane, ıhlamur, gürgen, meşe, akçaağaç, kızılğış gibi yapraklarını döken ağaçlardan oluşan ve 1200 metreye kadar devam eden bir kuşak ile karşılaşılır. Burası aynı zamanda yapraklı kuru ormanları

olarak bilinen sahadır. Karadeniz Bölgesi'ndeki orman alanları 1200 metreden sonra batı, orta ve doğu kesimde değişik bir görüntü verir. Buna göre batı ve orta kesimde kıyıda karaçam ve göknarlar yoğunlukta olurken doğuda göknar, sarıçam ve ladinler yoğunluk kazanır. Karadeniz dağlarının güney yamaçlarında ve ikinci sıralar üzerinde aşağı seviyelerde kuru ormanlar hâkimdir. Burada aşağı seviyelerde çeşitli meşe türleri yoğunlukta olurken üst seviyelerde 600-800 metreden 1000 metreye kadar olan kesimlerde yapraklarını dökenler (kayın, gürgen, kızılğöğ, kırağöğ, ıhlamur) üst seviyelerde ise sarıçam, karaçam, ardıç ve göknarlar yer alır. Ülkemiz doğal orman ekosistemleri yönünden zengin olup, küresel ölçekte 9 orman sıcak noktası barındırmaktadır. Dünyada tanımlanmış bitki ve hayvan türleri sayısı 1.740.330 iken Türkiye'de tanımlanmış tür sayısının yaklaşık olarak 76.539 civarında olduğu bilinmektedir. Türkiye Avrupa-Sibiryaya, Akdeniz ve İran-Turan olmak üzere üç farklı bitki coğrafyası bölgesinin kesişme noktasıdır. Türkiye, dünyanın 8 gen merkezinden ikisinin (Akdeniz ve Yakın Doğu) kesiştiği noktada yer almaktadır. Bu iki bölge tahılların ve bahçe bitkilerinin ortaya çıkışında çok

önemli bir role sahiptir. Türkiye endemik bitkiler açısından dünyanın önemli ülkelerinden birisidir. Yurdumuzun siyasi hudutları içinde doğal olarak yetiştiği halde başka hiçbir yerde yetişmeyen, diğer bir deyişle dünyada yalnız ülkemizde yetişen bitkiler Türkiye endemikleri olarak adlandırılır. Ülkemizde endemizm oranı % 34 civarındadır. Türkiye tarım, orman, dağ, step, sulak alan, kıyı ve deniz ekosistemlerine ve bu ekosistemlerin farklı formlarına ve farklı kombinasyonlarına sahiptir. Bitki coğrafyası bölgelerinden Avrupa-Sibiry Bitki Coğrafyası Bölgesi, Kuzey Anadolu'da boydan boya ve Trakya Bölgesi'nin Karadeniz'e bakan kısımlarında uzanmaktadır. En yağışlı iklim bölgesidir, geniş kısmı ormanlarla kaplıdır. Akdeniz Bitki Coğrafyası Bölgesi, Akdeniz'e kıyısı olan tüm yöreler ile Trakya'nın batı kısımlarını kaplar ve çok farklı ekosistem tiplerini içerir. İran-Turan Bölgesi, bitki coğrafyası bölgelerinin en genişidir ve Orta Anadolu'dan başlayarak Moğolistan'a kadar uzanır. Türkiye, özellikle tohumlu bitkiler açısından bulunduğu iklim kuşağı göz önüne alındığında bitki türleri açısından oldukça zengin sayılabilecek bir konuma sahiptir. Türkiye'nin bitki türleri bakımından sahip olduğu zenginliği anlamak için Avrupa kıtası

ile karşılaştırmak yeterli olacaktır: Tüm Avrupa Kıtası'nda 12500 açık ve kapalı tohumlu bitki türü varken, sadece Anadolu'da bu sayıya yakın (11 binin üzerinde) tür olduğu bilinmektedir. Bunların yaklaşık üçte biri Türkiye'ye özgü (endemik) türlerdir. Türkiye'yi çevreleyen denizlerin farklı özelliklere sahip olması içinde bulundurduğu biyolojik çeşitliliğin de farklılaşmasını sağlamıştır. Dünya okyanusları ve denizlerinde 30 bin tür, Türkiye denizlerinde ise 4 bin tür bulunmaktadır. Kıyı şeridinde yaklaşık, 3 bin bitki ve hayvan türü yaşamaktadır. Türkiye denizlerinde de toplam 480 balık, 2150 alg türü yaşamaktadır. Karabük P. H. Davis'in Türkiye Haritası Kareleme (Grid) Sistemi'ne göre, A4 karesinde yer almaktadır. Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü içerisinde yer alan Karabük İli Yenice İlçesi sınırları dâhilindedir. Biyocoğrafik açıdan Yenice Yaban Hayatı Gelişme Sahası; Holarktik Âlemde; Avrupa Sibiryası Fitocoğrafik Bölgesinin Öksin (Euxine) provensinin batı sektörü içerisinde yer almaktadır. Euxine provensi, kendi içinde yatay olarak eu-euxine, subeuxine ve ksero-euxine olmak üzere üç alt bölüme ayrılmaktadır. Sub-euxine bölümü, iç kesimlere doğru daha kurakça ksero-euxine ile

nemli koşulların ve Kayın (*Fagus orientalis*) klimaks ormanının hâkim olduğu (Karadeniz kıyı kesimleri) eu-euxine bölümü arasında uzanır ve Carpineto-Querceto-Pineto sylvestris klimaks ormanı ile karakterize edilir. Karabük, orman varlığı açısından Türkiye'nin % 68 oranı ile en zengin ilidir. Yenice'de tropikal bölgelerde görülebilecek yoğun ve çeşitte orman örtüsü ve kendi sınıfında rekor düzeyde boya ve çapa ulaşmış ağaç türleri vardır. Geniş yapraklı türlerden kayın birinci meşe ikinci ağaç türü iken; iğne yapraklı ağaçlarda köknar, sarıçam ve karaçam baskın ağaç türleridir.

Yenice Ormanları

Yenice ormanları, Karabük'ün Yenice İlçesi'nin güneyinde ve Yenice Nehri'nin doğusunda yer alıyor. Bu uçsuz bucaksız orman denizi, Türkiye'nin en büyük blok ormanlarından bir tanesi. Yenice ormanları ayrıca, Türkiye'nin odunsu tür çeşitliliği en yüksek, yaşlı ve bütünlüğü bozulmamış nadir ormanları arasında gösteriliyor. Bu ormanlar, sahip olduğu yapıyla, uluslararası bir üne de sahip. WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) tarafından 1999 yılında 'Avrupa Ormanlarının Sıcak Noktaları' adı altında acil olarak korunması gereken 100 orman alanı belirlendi. Bu alanlardan dokuzu Türkiye sınırları içerisinde bulunuyor. Yenice ormanları da, biyolojik çeşitlilik açısından en değerli yerler sayılan bu dokuz alandan biri. Bu ormanlar, İncedere ve Şimşirdere / Çitdere su toplama havzaları içindeki yamaçlarda çok geniş alanlara yayılan karışık doğal yaşlı ormanları, anıt ağaçları, derin vadileri, akarsu ekosistemlerini ve muazzam bir yaban hayatını içinde saklıyor. Yenice ormanlarının barındırdığı bu değerli hazine, zengin biyoçeşitliliğinin habercisi ve neden tescilli bir sıcak nokta olduğunun bir göstergesi. Oldukça nemli ve yağışlı bir iklimin yaşadığı Yenice ormanları, 100 metre ile 2 bin

metre arasında değişen yükseltilere sahip bir havzada serpiliş, sonsuza uzanıyor. Bölgenin bu engebeli yapısı, çevredeki yerleşim birimlerinin genişlemesine olanak tanımamış. Böylelikle, çok değerli bu ekosistem insan faktöründen azami seviyede korunmuş. Bölgede yalnızca Yenice Nehri'nin ve onun büyük kollarının çevresindeki alçak arazilere serpilmiş birkaç köy var. Bu yapılaşmalar da doğanın güzelliğine ister istemez ayak uydurmuş. Yenice ormanları Türkiye'deki en bakir orman alanlarından biri. Doğu kayını ve Uludağ gknarının baskın tür olduğu ormanda, birçok endemik bitki türü de kendine yaşam fırsatı bulmuş. Ayrıca, benzersiz örneklere sahip ınar yapraklı akçaağaç, kayın gövdeli akçaağaç, fındık, sapsız meşe, Anadolu karaçamı, porsuk ve dağ karaağacı gibi anıt ağaçlar da Yenice ormanlarının en önemli özelliklerinden. Yenice ormanları birçok önemli memeli türü için de vazgeçilmez bir yaşam alanı. Bunların arasında bozayı, vaşak, yaban kedisi, kurt, akal, tilki, karaca, ulu geyik, yaban domuzu, porsuk, ağaç sansarı, kaya sansarı ve susamuru yer alıyor. Bölge, etobur hayvanların av türleriyle bir arada bulunduğu güvenli ve geniş bir doğal alan sunuyor. Ayrıca Yenice ormanlarında

gökçe güvercin, ak sırtlı ağaçkakan, ortanca ağaçkakan, çizgili ötleğen, alaca sinekkapan gibi ılıman kuşak kuş türlerine büyük popülasyonlarda rastlamak mümkün. Çok katmanlı özelliğe sahip yaşlı ormanlar farklı kuş türlerine ve onların besini olan böceklerle yaşam olanağı sağlıyor. Bir ormanın doğal yaşlı orman yapısına kavuşması için öncelikle o bölgede odun üretimi gibi ormancılık faaliyetleri uygulanmamalı. Orman içerisindeki ağaçlar doğal bir şekilde olgunluğa erişmeli. Genç, yaşlı ve kusurlu bireyler bir arada bulunmalı ve en önemlisi ormana insan müdahalesi olmamalı. Bu şekilde korunan ormanlar, görünüm olarak da diğer örneklerden kolayca sıyrılıyor. Bu denli büyük bir önem taşıyan bir yaşam alanını korumak, olası insan müdahalelerini engellemek, bölgeyi ekoturizmle tanıtmak ve sonsuza dek yaşatmak herkesin görevi. Bu sorumluluğu taşıyanlar, Yenice'de renklerin yolculuğuna ortak olmaya hak kazanıyor.

Karabük'ün Bitkileri

Karabük ilinde hâkim ağaç türlerinin kayın ve göknar yanında, sarıçam İstiranca meşesi, gürgen, karaçam, dişbudak, sapsız meşe, titreğ kavak, kara kavak, porsuk, kavacık, karağaç, dağ ardıcı, ıhlamur, akçaağaç türleri, huş, ahlât, kızılğaç, çınar gibi odunsu türleri yer almaktadır. Ayrıca ayı üzümü, üvez, sumak, fındık, yemişen, ormangülü, yaban gülü, mürver, yabani elma, çakal eriği, Laz kirazı ve kızılıçık gibi ağaççık ve çalı formu odunsu türler yayılış gösterir.

Safranbolu Safranı

Dünya Mirası Safranbolu'ya adını veren bitki olan safran, dünyanın en pahalı baharat bitkisi olarak bilinmektedir. Ve sahteciliği en fazla yapılan bitkidir. Dünyada safranın 70 cinsine ait 1800 türü bulunmaktadır. Anadolu bitki çeşitliliğinde ise; crocus cinsine ait 40 tür saptanmıştır. Bu türlerin bir kısmı ilkbaharda, bir kısmı da sonbaharda çiçek açmaktadır. Safran soğanlı bir kültür bitkisidir. Sonbaharda çiçek açan safran (*Crocus sativus*), süsengiller (*Iridaceae*) familyasından olup, toprak üstü kısmı tek, toprak altı kısmı çok yıllıktır. Toprak altındaki soğan kısmı üç yıl süresince her yıl filiz vererek yeni bitkiyi yani safranı oluşturur. Safran çiçek verdikten ve gelecek yılın soğanını oluşturdudan sonra, toprak üstündeki kısmı kurur. Toprak üstündeki kısmında, bitkinin iğne şeklinde, ince uzun yaprakları bulunmaktadır. Çiçekler 6 adet taç yaprakdan oluşmakta olup, taç yapraklar erguvani mor renklidir. Çiçeklenme, Ekim'in ikinci haftasından başlayarak 20 Kasım'a kadar sürmektedir. 15-20 cm boyundaki her bir bitkiden ortalama 6 ile 12 adet çiçek alınmaktadır. Asıl önemlisi dişi organ olan çiçekte üç adet sarı renkli erkek organ bulunur. Dişi organ, tepecik

kısmı 2,5-3,5 cm boyunda, ipliksi görünümlü olup üç parçaya ayrılır. Bunların rengi koyu kırmızıdır. Bu kısma 'safran' denir. Safran Hititiler Dönemi'nden beri Anadolu'da bilinen ve ilaç olarak kullanılan bir drogdur. Osmanlılar Dönemi'nde önemini korumuş ve 1858 yılında, 9705 kg safran İngiltere'ye satılmıştır. 1913 yılında, yalnızca Safranbolu ve Şanlıurfa'da safran tarımı yapılmıştır. Bu dönemde elde edilen safran miktarı ise, yalnızca 500 kg'dır. Bu miktar, ülke gereksinimini karşılayamadığı için, 1923 yılından itibaren Avrupa ülkelerinden ithal edilmeye başlanmıştır. Bazı literatür verilerine göre, safranın anavatanının Anadolu ve Doğu Akdeniz çevresi olduğu, bazı kaynaklara göre ise safranın Anadolu'ya Orta Asya'dan göç eden Türkler tarafından getirildiği belirtilmektedir. Homeros ve Hipocrates, safranın çağlar boyunca İran ve Hindistan'ın Keşmir Bölgesi'nde yetiştirildiğini kaydetmektedirler. Moğollar safranı Çin'e, Araplar İspanya'ya ve Haçlılar Batı Avrupa'ya tanıtmışlardır. Eski Yunan, Roma ve Mısır uygarlıklarında safran boyama, parfüm, ilaç ve yemek pişirme gibi amaçlarla kullanılmıştır. Kleopatra'nın, safrandan üretilmiş parfüm kullandığına ait kayıt düşünülmüştür. Ortadoğu'da,

en az 4 bin yıldan beri hoş kokulu tatlandırıcı, parfüm, boya, ilaç ve hatta bir aphrodisiac olarak kullanılmak üzere safran yetiştirilmiştir. Öyle olmuştur ki, safran zaman zaman altın ile eşdeğer tutulmuştur. Geçmişte safranın ülkemizde yetiştirildiği yerler, başta Safranbolu olmak üzere İstanbul, Tokat, İzmir, Bolu Göynük, Adana ve Şanlıurfa'dır. Safranbolu'da 40 kadar köyde safran yetiştirildiği kaydedilmiştir. Bugün ülkemizde geniş alanda safran yetiştiriciliği sadece Safranbolu'da yapılmaktadır. Safran Asya'da; İran, Azerbaycan, Hindistan, Pakistan ve Çin'de yetişmektedir. Ayrıca, Yeni Zelanda da yetiştirildiği de belirtilmektedir. Avrupa'da ise; Yunanistan, İtalya, Fransa ve İspanya'da yetiştirilmektedir. Kuzey Afrika'da; Fas ve Mısır'da, Ortadoğu'da ise İsrail'de yetiştirilmektedir. Safranın ekonomik önemdeki organı, çiçeğindeki dişi organın üç parçalı tepcek (stigma) kısmıdır. Safrana büyük önem kazandıran crocetin, crocin, picrocrocine ve safranal gibi temel maddeler, yalnızca tepcek kısmında bulunmaktadır. Tepcek kısmı % 0,4 -1,3 oranında uçucu yağ içermektedir. Uçucu yağın bileşiminde en çok 'safranal' maddesi vardır. Sürdürülen araştırmaların çoğunluğu, belirtilen

maddeleri içermesi nedeniyle, tepecik (stigma) üzerinde yoğunlaşmaktadır. Safranın kullanım alanı; boya sanayi, kozmetik sanayi, ilaç sanayi ile halk hekimliği ve gıda sanayi olmak üzere dört ana başlık altında toplanabilir. Safran ılıman iklimi seven bir bitkidir. Rüzgâra karşı korunmuş güney yamaçlarda yetişir. Yaz kuraklarına ve soğanları dona dayanıklıdır. Vejetasyon devresindeki serin ve nemli havalara bitkinin gelişmesini olumsuz yönde etkiler. Özellikle çiçeklenme devresinde kuru ve güneşli havaları sever. Bu devredeki yağışlar ürünün kalitesini önemli ölçüde düşürür. Çiçekler dona karşı çok hassastır. Safran kumlu, gevşek, taşsız ve iyi geçirimli toprakları sever. Biraz kireçli ve killi topraklarda iyi yetişir. Safranbolu'nda dikim, 21 Haziran'da, yani gündönümünden sonra başlamaktadır. Haziran'da sökülerek dinlendirilen soğanlar Ağustos'un 20'sinden sonra dikilmektedir. Bir safran tarlasından üç yıl verim alınabilmektedir. Üçüncü yılın sonunda soğanlar sökülür, sağlam ve iyi olanlar seçilir ve dikim zamanına kadar muhafaza edilir. Safran Ekim ayının ikinci haftasında çiçeklenmeye başlar. Hasat bir aya yakın sürer. Sabahın erken saatinde, toplanma kolaylığı nedeniyle çiçekler henüz açılmadan toplanmakta, kapalı mekâna getirilen çiçeklerin yaprakları açılarak dişi organ (tepecik) ve erkek organlar ayrı ayrı toplanmaktadır. Kurutma işlemi tamamen doğal koşullarda kimyasal bir işlem uygulanmadan yapılmaktadır. Doğal ışık alan havadar kapalı bir yerde temiz beyaz tülbent üzerine safranlar serilerek kurutma işlemi yapılmaktadır. Erkek organlarda ayrı bir tülbent üzerinde kurutulmaktadır. Kurutma işlemi düzgün yapılmadığı takdirde üründe bozulmalar olabilmektedir. Ortalama 80 ile 120 bin çiçekten 5 kg yaş tepecik, bundan da 1 kg kuru ürün alınır. Tüm bu hususlar dikkate alındığında safranın yetiştiriciliğinin çok zahmetli olduğu, ancak küçük arazilerde yapılabileceği kolayca anlaşılabılır. Safranın düşük verimi ve yoğun emek istemesi onun dünyanın en pahalı baharatı olmasının başlıca sebepleri arasındadır. Safranbolu'nda safran üretimi, Safranbolu İlçe Tarım Müdürlüğü verilerine göre 1999 yılına kadar sadece Davutobası Köyü'nde yapılmaktayken, 1999 yılından sonra değişik finansman kaynaklarıyla yapılan projelerle günümüzde üretim tüm ilçede yaygınlaşmıştır. Safranbolu Kaymakamlığı ilçe ile özdeşleşen 'safran' ile 'lokum'a coğrafi işaret olarak koruma altına almıştır.

Orkideler

Ülkemiz, coğrafi konumu sebebiyle bitki türü yönünden oldukça zengindir. Kafkas, Himalaya, Alp ve Akdeniz iklim kuşaklarının ortasında bulunan ülkemizde 13 bine yakın bitki türü yaşamaktadır. Ülkemizde, 160 ila 170 çeşit orkide türü yaşadığı sanılmaktadır. Bu türlerin 70'e yakını Safranbolu'nun da içinde bulunduğu Karadeniz Bölgesi'nde dağılım göstermektedir. Bu orkide türlerinin büyük çoğunluğu Doğu Karadeniz Bölümü içerisinde bulunmaktadır. Orkideler, yaylalık alanlarda, dere yataklarında, orman içi açık alanlarda ve yamaçlarda yaşamaktadır. Yumrusundan elde edilen salep tozunun hem dondurma yapımında hem de sıcak içecek olarak kullanılabilir olması, her yıl milyonlarca kök orkidenin sökülmesine neden olmaktadır. Orkideler, tek çeneklilerin en meşhurdur. Kayıtlara geçmiş 24 bin türü ve kayıtlara geçmiş 60 bin melezi bulunmaktadır. Çeşitlilikleri ve uzmanlaşmış tozlaşma yöntemleriyle öteki çiçekli bitkilerden çok daha üstündür. Orkideler, biçim, renk, koku, balözü gibi pek çok yöntemle hayvanları baştan çıkarırlar. Yeryüzündeki orkide türlerinin büyük bölümü tropik bölgelerde bulunur. Tropik bölgeler

dışında, daha çok Akdeniz Havzası'nda ve havzaya yakın bölgelerde bulunurlar. Anadolu orkideleri aşırı toplamadan dolayı tükenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bilinçsizce yapılan toplama yakında bu içeceğin, orkidelerin tükenmesinden mütevellit içilememesine ya da çok ama çok pahalı olmasına sebep olacaktır. Salep orkideler ailesine ait *Orchis*, *Ophyrus*, *Serapias*, *Platanthera*, *Dactylorhiza* vs. cinslerinden bazı bitkilerin toprak altı yumrularından elde edilir. Ülkemizde daha çok *Orchis Ophyrus* ve *Serapias* türleri kullanılmaktadır. Çiçeklenme zamanında çapa ile sökülerek toplanan o yılın yumruları suyla yıkanarak temizlenir, ipe dizilerek su veya sütle kaynatılır, sonra açık havada kurutulur. Kurutulan yumrular dövülerek toz haline getirilir. Elde edilen bu toz kullanılacak hale gelmiş olan saleptir. Yumrular kremi renkte, yumurta şeklinde, çatalı veya saçaklıdır. Orkideler Anadolu topraklarında, tavşan topuğu, kelebek, arı selefı, arı çiçeği, kedigözü, kedi kulağı gibi yerel isimler taşır. Aslında bu isimlendirmelerin nedeni olan benzeşmeler, orkide türleri tarafından tozlaşma ve döllenme amacıyla milyonlarca yıldır geliştirilen, orkidelerin hayvanları taklit etme özelliklerinden kaynaklanır. Kendilerini arılara ve kelebeklere

benzetip, hatta bazıları böceklerle özgü kokular da yayıp çiftleşmek isteyen böcekleri çiçeklerine çeken orkidelerimiz, aslında Anadolu doğasında aşkın biyolojik kaynaklarının da olduğunun ipuçlarını vermektedir. Hem Anadolu insanı hem de onun börtü böceği aynı kurallara tabidir bu topraklarda. Farklı adlandırmalarla böcek isimleri verilmiş olsa da, Anadolu'da orkide türlerimize en yaygın olarak 'salep' veya 'şalep' gibi adlar verilmektedir. 140'a yakın orkidenin yaşadığı Türkiye topraklarında bu orkidelerin yaklaşık 40 kadarı ülkemize özgü endemik türlerdir. Binlerce yıldan bu yana Anadolu insanı orkide türlerimizden gıda ve ilaç amacıyla salep ürettiğinden bu bitkileri salep olarak adlandırmıştır. Salep kelimesi eski Anadolu dillerinden kaynaklanan bir kelime olup şifa verme ve iyileştirme kavramlarıyla ilgilidir. Gerçekten de Eski Anadolu dillerinde 'sal' ile başlayan kelimelerin genelde sağlıkla ilgili olduğu görülmektedir.

Safranbolu Çavuş Üzüümü

Salkımlar konik, iri ve seyrek, tane; hafif oval yapıda sarımsı yeşil renkte, iri, çekirdekli ve çeşide özgü aromalı bir tadı vardır. Olgunlaşma zamanı orta erken yani Eylül ortasıdır. Üzümün, Çavuş ismi ile anılması konusunda yörede iki görüş vardır. Bunlardan birinci görüş; Çavuş lakaplı veya rütbesindeki bir şahsın üzümü çevreye tanıtması aşısı kalemleri göndermesi nedeniyle, ikinci görüş ise; ürünlerin en kaliteli ve üst derecelerde olması 'Üzümlerin Çavuşu' anlamında Çavuş denilmiştir. En kaliteli sofralık üzüm çeşitlerinin başında yer alan Çavuş üzümünün 'çoban çavuşu', 'pembe çavuş', 'misket çavuşu' gibi çeşitleri vardır. Çavuş üzümünün tanıtılması amacıyla da her yıl 'Bağ Bozumu Şenlikleri' düzenlenmektedir. Bu şenliklerin 1938'de dahi yapıldığı resmi kayıtlardan anlaşılmıştır. Çavuş üzümünün çiçek yapısı morfolojik erdişi, fizyolojik dişi olduğundan, bağ tesislerinde mutlaka babalık (tozlayıcı) çeşit ile bağlar tesis edilir. Tozlayıcı çeşit olarak 'çiftlik', 'Hamburg misketi', 'cardinal' çeşitleri kullanılır ve kısa budama uygulanır. Safranbolu'da bağcılık; 1990'lı yıllara kadar gerek floksere, gerek eski bağların ekonomik ömrünü doldurması ve gerekse

yerleşim alanlarının genişletilmesi sebebiyle bir gerileme yaşanmış, dolayısıyla Çavuş üzümü üretiminde bir azalma olmuştur. Ancak son yıllarda İl Özel İdare Bütçesi ile desteklenen ve Safranbolu İlçe Tarım Müdürlüğü'nce yürütülen çalışmalarla 'telli terbiye' sistemli bağ alanlarında hızlı bir artış görülmektedir. Safranbolu Çavuş üzümünden alınan gözler, Amerikan asma anaçları üzerine aşılanarak elde edilen fidanlarla, yeni bağlar modern şekilde kurulmaktadır. Safranbolu'nun son yıllarda iç ve dış turizm açısından canlanması, ilçeye gelen yerli ve yabancı turistler tarafından aranan bir ürün olması ve diğer çeşitlere nazaran iyi fiyat bulması sebebiyle yetiştiriciliğe talep arttırmıştır. Safranbolu'da üzümlerin büyük çoğunluğu sofralık olarak pazarlanmakta, satılamayan ürünler yine yörede aranan ürünler arasına giren sirke ve pekmez olarak değerlendirilmektedir.

Yaban Yaşamı

Ülkemiz hayvan varlığı bakımından son derece farklı hayvan topluluklarını barındırması ile dikkat çeker. Anadolu yarımadasının kıtalar arasındaki konumu buna başlıca etkindir. Ülkemizin kuzey ve güneyinde yer alan bazı hayvan türleri 'Dördüncü Zaman'da meydana gelen iklim değişikliklerine bağlı olarak Anadolu Yarımadası üzerinde kalmış ve böylece tür zenginliği ortaya çıkmıştır. Buna göre ülkemizde mevcut doğal hayvan varlığını memeliler, kuşlar, sürüngenler ve kurbağalar yanında, balıklar olmak üzere dört ana grupta ele alabiliriz. Ülkemizin sahip olduğu coğrafi bölgelerindeki farklı şartlar doğal olarak değişik hayvan topluluklarına yaşam ortamı olmuştur. Anadolu Yarımadası'nın bir geçiş alanı üzerinde yer alması da ülkemizde yaşayan hayvan türlerinin sayısının fazla olmasının ayrı bir nedenidir. Ayrıca 'Dördüncü Zaman'da meydana gelen iklim değişiklikleri de kuzeyde ve güneyde yaşayan hayvanların ülkemizde barınmalarını sağlamıştır. Buna göre ülkemizde hayvan varlığı bakımından çeşitli familyalara ait tür zenginliği ile karşılaşılır. Ayrıca üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde 400 balık türünün mevcut olduğu ancak bunlar içinde ticari değeri olanlarının

farklı kıyılarımızda fazla sayıda olmadığını söyleyebiliriz. Türkiye, bitki varlığı açısından zengin olduğu gibi yaban varlığı açısından da bulunduğu kuşak itibarıyla zengindir. Bunun başlıca sebebi Anadolu'nun Avrupa ve Asya kıtaları arasında köprü oluşturması ve dolayısı ile Anadolu'nun göç yolu üzerinde bulunması, farklı iklim ve ekosistem tiplerine sahip olması, bitki varlığının zengin olması ve dolayısı ile besin ihtiyacı olan birçok hayvan türünün kendisine uygun yaşam alanı bulabilmesi sayılabilir. Bütün bu zengin ekolojik faktörler faunanın zenginliğine de yansımıştır. Ilıman kuşakta bulunan ülkeler biyolojik çeşitlilik bakımından karşılaştırıldığında, hayvan biyolojik çeşitliliğinin ülkemizde veri eksikliğine rağmen oldukça yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bilimsel verilere göre, dünyanın tüm kıtaları günümüzden 250 milyon yıl önce Pangea önce adı verilen tek bir kara parçasından koparak oluşmuştur. Bu tek kıta parçası zamanla parçalanmış ve böylece canlı biçimlerin kıtalardaki dağılımı gerçekleşmiştir. Bu parçalanma sürecinde ilk olarak memeliler görülmeye başladığı 65 milyon yıl öncesi, Anadolu Yarımadası için de önemli bir tarihtir. Bu süreçte Anadolu Yarımadası defalarca Avrupa ile bağlantı

kurmuş ve tekrar ayrılmıştır. Böylece Anadolu Yarımadası'nın denizleri de çok kez görünüm değiştirmiş, denizin defalarca yükselip alçalması sonucu Karadeniz bazen Hazar Denizi ile birleşmiş, bazen de diğer denizlere bağlantısı olmayan bir göl hâline gelmiştir. Avrupa'nın son iki milyon yılda geçirdiği buzul devirlerinde soğuktan kaçan hayvan türleri Balkanlar ve Kafkasya üzerinden Anadolu'ya gelmişlerdir. Kuzeyden gelen bu göçlerin yanı sıra güneyden ve doğudan da bazı hayvan türleri Anadolu'ya göç edip yerleşmiştir. Güneyden gelen bazı çöl hayvanları, Anadolu'nun güneyinde bulunan sıradağları aşamayıp sadece güneye yerleşmiştir. Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde 400 balık türünün mevcut olduğu ancak bunlar içinde ticari değeri olanlarının farklı kıyılarımızda fazla sayıda olmadığını söyleyebiliriz. Anadolu, diğer Orta Doğu ülkelerine göre daha zengin (850 cins altında toplanan 9 bin tür bitki) olması ise diğer önemli etkindir ve bu yüzden, farklı iklim ve besin ihtiyacı olan birçok hayvan türü kendisine uygun yaşam alanı bulabilmektedir. Böylece, Türkiye'de yalnızca Akdeniz yaban yaşamının değil, Orta ve Doğu Avrupa, Orta Doğu, Kafkaslar ve Arap Yarımadası yaban yaşamının da

tipik türleri bulunmaktadır. Ayrıca Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında, çok daha fazla memeli tür barındırır ve bu da Türkiye yaban yaşamı ne tipik Avrupa yaban yaşamına ne de tipik Orta Doğu yaban yaşamına kategorize edilebildiğini gösterir. Türkiye yaban yaşamına ait 160 memeli, 418 kuş, 120 sürüngen, 22 kurbağa, 127 tatlısu balığı, 384 deniz balığı olmak üzere toplam 1230 civarında omurgalı tür tanınır. Ama bu türlerin bazıları tamamen tükenmek üzeredir, bazıları da tehlike altında bulunmaktadır. Bölgede besin zincirinin en üst halkasında bulunan ve genelde ortak avları olan Carnivora (etçiller) takımına mensup 8 türün (ayı, kurt, çakal, tilki, porsuk, ağaç sansarı, gelincik, yabani kedis) birlikte varlığı, besin zincirinin bitkilerden sonraki halkasını oluşturan Artiodactyla (çift toynaklılar) takımına mensup 3 önemli türün (geyik, karaca, yaban domuzu) varlığı ve besin zincirinde bitkiler ve böceklerden sonra gelip ormanın etçiller açısından en önemli besin kaynaklarından biri olan Rodentia (kemiriciler) takımına mensup 4 türün (sincap, orman faresi, büyük yedi uyur, kırmızı sırtlı fare) bölgede yoğun olarak tespit edilmiş olması; bölgenin zengin bir besin ağına sahip olduğunu göstermektedir. İlde

bulunan ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu Uyarınca Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nca belirlenen Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları şöyle sıralanır: Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ve Sırçalı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'dır. Bugün bilimsel çalışmalar göstermiştir ki dünyamız 5 milyar yaşındadır ve ilk canlılık günümüzden 800 milyon yıl önce yeryüzünde görülmeye başlamıştır. Bu tarihten günümüze doğru geldiğimizde yani fosil materyalinin yaşı takip edilerek günümüze doğru yaklaştığımızda 400-300 milyon il önce denizlerde balıkların, 250 milyon yıl önce ise sürüngenlerin, kuşların yeryüzünde görülmeye başladığını bulunan fosillerden anlıyoruz. Bu gelişim süreci içerisinde yeryüzündeki memelilerin ilk kez ortaya çıkışı günümüzden 65 milyon yıl öncesine dayanmaktadır. Bu noktadan itibaren içerisinde bulunduğumuz tür çeşitliliğine doğru bir gelişim olmuş ve şu anda sizlerin de gördüğü, bildiği memeli türleri yeryüzünde yerlerini almıştır. Ancak bu gelişim sırasında yeryüzünde memelilerin dağılımını etkileyen çok önemli azı jeolojik olay meydana gelmiştir. Anadolu'nun geçiş noktası ve sığınak olması nedeniyle çok sayıda türü barındırıyor: Ülkeler memeli tür sayıları: Türkiye

160, Yunanistan 120, Almanya 94, İngiltere 42, Fransa 110, İtalya 115, Norveç 50. Buradan görüleceği gibi Kuzey ülkeleri olan İngiltere ve Norveç gibi ülkelerde memeli tür sayısı yukarıda anlattığımız nedenlerden dolayı oldukça azdır. Güney ülkeleri yani Akdeniz kenarlarındaki ülkelere inildikçe bu sayı artmakta ve Türkiye'de maksimuma ulaşmaktadır. Ülkemizin dünyanın iki büyük kuş göç yolu üzerinde olması, kuşların beslenme ve üreme alanı olarak önemini artırmaktadır. Türkiye omurgalı varlığı üzerine birçok çalışma yapıldığı için omurgalı hayvan varlığı büyük oranda ortaya çıkmıştır. Son verilere göre Türkiye'de 460 kuş, 161 memeli, 141 sürüngen, 480 deniz balığı ve 236 tatlı su balığı türünün yaşadığı tespit edilmiştir. Ülkemiz Asya ve Avrupa arasında bir köprü oluşturması ve farklı iklim kuşaklarının bir arada yaşanması nedeniyle geniş bir yaban yaşamına sahiptir. Türkiye'de 160 memeli, 466 kuş, 120 sürüngen, 22 kurbağa, 127 tatlı su balığı, 384 deniz balığı olmak üzere toplam 1279 civarında omurgalı tür mevcuttur. Bu özellikleriyle ülkemiz Avrupa ve Ortadoğu'nun en geniş hayvan varlığına sahip ülkesidir. Karabük'te yapılan arazi çalışmaları sonucu 28 memeli türüne

rastlanılmış olup, literatürde yer alan memeli türleri de eklendiğinde 57 farklı memeli türünün Karabük ilinde yayılış gösterdiği tespit edilmiştir. Memeli türlerinden özellikle büyük memellere yönelik yapılan fotokapan / videokapan çalışmaları Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, Karabük Araştırma Şefliği Sahası, Büyükdüz Şefliği ve Sökü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içerisinde gerçekleştirilmiştir. Fotokapan-videokapan / günlük görüntülerden tespit edilen memeli türlerine ait bazı fotoğraflar ve izler aşağıda verilmiştir. Söz konusu fotoğrafların tamamı Karabük'ün Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşi kapsamında kaydedilmiştir. Türkiye'de varlığını sürdüren 120 civarında sürüngen türü tanınmaktadır. Bunlardan yaklaşık 40'ı yılan türüdür. Türkiye'nin yılanlarının 10'u farklı derecede zehirli, diğerleri ise zehirsizdir. Türkiye'nin en zehirli beş yılanından dördü Engerekgillerden Şeritli engerek, Benekli engerek, Koca engerek ve Boynuzlu engerek türleridir. Kobragillerden Mısır kobrası da Türkiye'de bulunur. Genelde hiçbir yılan nedensiz olarak ısırma ve insanlardan mümkün oldukça kaçmaya çalışır. Türkiye'nin en yaygın kertenkele türleri Lacerta cinsine aittir.

Kaplumbağaların en yaygını ise tosbağadır. Türkiye; Avrupa-Sibiryâ, İran-Turan ve Akdeniz gibi üç farklı zoocoğrafik bölgenin kesişme noktasında yer alması, çok kısa mesafelerde çok değişik yeryüzü şekillerinin ortaya çıkması, buna bağlı olarak farklı lokal iklimlerin meydana gelmesi, Güneybatı Asya ile Avrupa arasında bir köprü konumunda bulunması ve yaban yaşamı göç yollarının üzerinde bulunuyor olması nedenleriyle kıtalarla kıyaslanabilecek bir biyolojik çeşitliliğe sahip bulunmaktadır. Ayrıca son 1 milyon yıldan 12 bin yıl öncesine dek yeryüzünün yaşadığı dört buzul döneminden de ülkemizin çok fazla etkilenmemiş olması, Kuzey Avrupa'dan Akdeniz'e doğru inen buzullardan çeşitli yollarla kaçan, göç eden hayvanların ülkemizi bir tür sığınma alanı olarak bulmaları nedeniyle de Avrupa da binlerce tür yok olurken ülkemizde tam aksi bir çeşitliliğin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yapılan çalışmalarda Karabük'te 17 sürüngen türü tespit edilmiştir. Burunlu engerek, Sarı yılan, Avusturya yılanı, Eskülap yılanı, Yeşilkertenkele, İnce kertenkele önemli kayıtlar arasındadır. Ayrıca yapılan çalışmalarda 1 adet semender ve 6 adet kurbağa tespit edilmiştir. Türkiye'de yaşayan 23 amfibi

türü bilinmektedir. Bunlardan 9 türü semendergiller (Salamandridae) familyasına ve böylece kuyruklu kurbağalar (Urodela) takımına, diğerleri kuyuksuz kurbağalar (Anura) takımına aittir. Bazı örnekler: Siğilli kurbağa (Bufo bufo), Ağaç kurbağası (Hyla arborea), Ateş semenderi (Salamandra salamandra), Çevik kurbağa (Rana dalmatina). Türkiye'nin farklı iklimli bölgeleri birçok farklı kuş türlerinin yaşamaları için elverişlidir. Türkiye'de 453 kuş türü tespit edilmiştir. Bunların 302 türü Türkiye'de yumurtlamakta, diğerleri ise ziyaretçi göçmen kuşlardır. Türkiye'de geçici veya kalıcı olarak barınan kuş türü çeşitliliğinin 3/4'ü Kızılırmak ve Bafra Ovası deltasında bulunmaktadır. Türkiye'de, Avrupa ve Kuzey Asya'nın göçmen kuşlarının kışladığı önemli bölgeler bulunmaktadır. Birçok göçmen kuş, Avrupa'dan Afrika'ya giden yolculuklarında Türkiye'yi köprü olarak kullanır. Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de kuş türlerinin büyük bir çoğunluğu ötücü kuşlar (Passeriformes) takımına aittir. Küçük kuş türleri daha başarılı ve daha yayginken, büyük kuş türleri tehlike altındadır. Toy (Otis tarda) ve Kelaynak (Geronticus eremita) Türkiye'de tehlike altında olan türler için örnek olarak gösterilebilir. Türkiye'de 9

ana başlık altında toplanan, yaban varlığı çoğunlukla Avrupa, Kafkasya ve Arap Yarımadası'ndan gelen memeli hayvanlar, 'Böcekçiller, Yarasalar, Tavşanlar, Kemiriciler, Deniz memelileri, Yırtıcılar, Sucul yırtıcı memeliler, Tek toynaklılar, Çift toynaklılar' olarak sıralanıyor. Kuş türleri yaban hayatı için çoğu zaman iyi bir gösterge olarak kabul edilir (Furness ve Greenwood, 1993). Kuşları bir alan için gösterge tür olarak kullanmanın bazı avantajları vardır; tespit edilmesi, tanımlanması ve sayılması kolaydır, taksonomileri iyi bilinen bir gruptur ve davranışlarına ve popülasyon biyolojilerine dair bilgimiz çok fazladır (Bibby ve ark., 2000). Kuşlar besin zincirinin en üst kısmında veya en üst kısmına yakın bulunur ve bu nedenle besin zincirindeki değişikliklere karşı duyarlıdır. Bir alanda var olan kuş popülasyonlarının yıllara göre değişimini izlediğimizde alanın sağlığı hakkında da bilgi edinmiş oluruz (Bacak, 2012). Yapılan arazi çalışmalarında Karabük'te 44 ayrı familyadan 160 kuş türü tespit edilmiştir. Bu kuşlar yerli, yaz göçmeni, kış göçmeni ve geçit kuşu olarak bulunabilmektedir. Tespiti yapılan kuşlardan; Anadolu sıvacısı, Kara akbaba, Aladoğan, Küçük

akbaba, Gökkuşgun, Küçük sinekkapan, Kara ağaçkakan en nadir kayıtlar arasındadır. Kelebeklerin dünyada yaklaşık 18 bin kadar, Türkiye'de ise 414 türü bulunmaktadır. Türkiye'deki tür çeşitliliğini yakın çevresi ile karşılaştırarak bu sayının değerini daha iyi ortaya koyabiliriz. Kelebeklerin tüm Avrupa'daki toplam tür sayısı 482'dir, yani Türkiye'deki kelebek türü sayısı tüm Avrupa'daki tür sayısına yakındır. Ayrıca Avrupa'daki hiçbir ülkenin kelebek türü sayısı Türkiye'dekinden fazla değildir.

Korunan Alanlar

Milli park kavramı ilk olarak ABD’de ortaya çıkmıştır. Doğal güzellikleri ve yaban yaşamı sebebiyle 1872 yılında Yellowstone Milli Parkı, dünyada ilk milli park olarak ilan edilmiştir. Ülkemizde milli park çalışmalarına 1956 yılında başlanmış ve 1958 yılında Yozgat Çamlığı ülkemizin ilk milli parkı olarak ilan edilmiştir. Ülkemizde 40 adet milli park ilan edilmiş alan bulunmaktadır. Karabük’ün yüzölçümünün % 6,87 si korunan alandır (1282.069,90 dekar). İl genelinde 2 tabiat parkı bulunmaktadır. Ayrıca 1 adet tabiat anıtı, 2 adet yaban hayatı geliştirme sahası, 2 adet de tabiatı koruma alanı yer almaktadır.

Çamlık Tabiat Parkı

Çamlık Tabiat Parkı Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü’ne bağlı bir alan olup merkez ilçede yer almaktadır. Alanı 146 dekadır. Saha içerisindeki 3 km’lik yürüyüş parkuru mevcuttur. Ayrıca barındırdığı çiçekli bitkiler sayesinde bahar aylarında kelebek gözlemi imkânı sağlar. Saha içerisinde kızılçam, karaçam gibi boylu orman ağaçlarının yanı sıra; meşe, sandal, akçakesme, böğürtlen, kuşburnu,

yayılıcı ardıç gibi çalı formulu bitkiler görmek mümkündür. Hayvan ve kuş türlerinden ise; tavşan, karatavuk, kızıl gerdan, beç tavuğu türleri görülebilir. Daha çok adrenalin isteyenler için tabiat parkı içindeki halı saha ziyaretçilerin hizmetine açıktır. Ayrıca saha içerisinde büfe de ziyaretçilere hizmet vermektedir. Yıllık yaklaşık 5 bin kişi ziyaretçi potansiyeli olan saha; aynı anda 300 kişiye piknik hizmeti verebilmektedir.

Baklabostan Tabiat Parkı

Baklabostan Tabiat Parkı bozulmamış orman dokusu, yaklaşık 20 metreden şut yaparak düşen şelalesi ve manzara seyir noktası ile size tabiatın huzurunu vaat ediyor. Yaklaşık 15-20 metreden şut yaparak düşen şelale insanı izlerken dinlendirmektedir. Karabük il merkezine yakınlığına rağmen bozulmamış doğası ile dikkat çekmektedir. Alan sanayi kenti olan Karabük'ün havasına inat temiz havası ile dikkat çeker. Hatta alana 10-15 km uzaklıktaki Büyükdüz Mevkii tarihinde Fransızların; temiz havasından dolayı 'sanatoryum' olarak kullandıkları ve burada bir göğüs hastalıkları hastanesi olduğu bilinmektedir. Alan bozulmamış orman yapısı, sahip olduğu yaban yaşamı ve bitki

varlığı ile dikkat çekmektedir. Ayrıca manzara seyri de sunmaktadır. Tabiat parkı olarak teklif edilen bölmelerde Uludağ Gökarnı hâkim tür olmakla birlikte Karaçam, Meşe türleri, Doğu kayını yer alan asli ağaç türleridir. Bununla birlikte kızılıçık, kuşburnu, maki elemanları çalı grubunda yer alan odunsu bitkilerdir. Otsu türlerden ise; çiğdem, orkide gibi türler alanda yer alır. Alan ve çevresinde yapılan fotokapan çalışmaları ve gözlemlerde; büyük memelilerden, ayı, karaca, kurt başta olmak üzere, yaban domuzu, çakal, sincap, yılan gibi türler alanda yaşamaktadır. Saha üzerinde yapılan arazi çalışmasında sahanın yüksek doğal kaynak değerlerine sahip olduğu, yaban hayatı ve biyolojik çeşitlilik açısından oldukça zengin bir saha olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca saha ülkemiz ve bölge ölçeğinde değerlendirildiğinde yabanıllığı ve bakırlığı ile de dikkat çeken önemli ve nadir sahalardan bir tanesidir.

Sırçalı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Alan, Safranbolu'ya bağlı Düzce ve Sırçalı köyleri arasında kalmaktadır. Kanyonun yüksekliği 430 metre ile 860 metre arasında değişir. Kanyon içinde ilginç kayalıklar ve jeolojik oluşumlar dikkat

çekmektedir. Alanda yapılan çalışmalarda 292 bitki türü tespit edilmiş olup, 19 tanesi endemik bitkidir. Saha 2005 yılında Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak tescil edilmiştir. Alan da başta karaca olmak üzere, kurt, ayı gibi büyük memeli hayvanları görmek mümkündür.

Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Türkiye’de biyolojik çeşitlilik ve peyzaj değerleri açısından olağanüstü önem taşıyan 9 önemli orman alanından biri olan Yenice Ormanları, 1999 yılında ‘Sıcak Nokta’ olarak belirlenmiştir. Bu sıcak nokta alanları aynı zamanda, WWF tarafından Avrupa ölçeğinde korunması gereken 100 Sıcak Nokta arasında yer almaktadır. Saha, 2006 yılında Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak tescil edilmiştir. Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içinde akış gösteren önemli üç akarsu vardır. Bunlar Doksan Deresi, Aksudere ve İncedere’dir. Alanın doğu tarafında akış gösteren Çit Deresi ise çalışma alanının sınırı konumunda akış göstermektedir. Bu akarsuların dışında Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası’nı kapsayan çok sayıda kuru dere bulunmakta olup yukarıda ismi geçen akarsularının beslenmesini sağlamaktadır.

Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası; Türkiye genelinde ayrılmış olan su havzalarından Batı Karadeniz Havzası, Filyos Çayı drenaj alanı içinde bulunmaktadır. Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası oldukça büyük bir alana yayıldığından, hidrolojik olarak 4 ayrı alt havzaya girmektedir. Filyos Çayı drenaj alanında olan bölge, Yenice Deresi'nin genel drenaj alanı içinde kalmaktadır. Bu alt havzalar Doksan Deresi, Aksudere, İncedere ve Çit Dere'dir. Bölgede sınırları çizilen havza sınırları sonucunda, Doksan Dere ve Aksudere alt havzaları, İncedere'nin alt havzası durumunda olup; 3 alt havzanın tamamı Yenice Deresi'nin drenaj alanıdır. Çit Deresi Havzası ise Yenice Havzası'ndan farklı bir hidrolojik yapıya sahiptir. Yaban Hayatı Geliştirme Sahasının hedef türlerini teşkil eden yaban boz ayı, geyik, karaca, kurt, tilki, çakal, porsuk, yabani kedi, sansar ve gelinciğin alan sınırları içerisindeki çeşitlilik ve zenginlik arz eden ekosistem tipleri (özellikle orman ekosistemleri) içerisinde yaşadığı ve yaşamsal faaliyetlerini (beslenme, barınma, gizlenme, üreme, avlanma, kışlama vs) yürüttüğü tespit edilmiştir. 26.687,87 hektarlık alanı kaplayan Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, bulunduğu jeomorfolojik-biyocoğrafik konumu ve büyüklüğü

nedeniyle, çok sayıda ekosistem ve habitatı bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle, bölgede orman ekosistemi ve alt tipleri ile pseudomaki ve akarsu ekosistemi görülmektedir.

Kavaklı Tabiat Koruma Alanı

Saha, çok çeşitli ağaç türlerinin yanı sıra Porsuk, Fındık ve Dişbudak gibi bazı ağaçların olağanüstü çap ve boya ulaşan örneklerini ihtiva etmekte oluşu ve zengin bir yaban hayatı potansiyeli bulunuşu ile eşsiz bir ekosistem özelliği göstermekte, bu ekosistem içerisinde tipik, nadir ve tehlikeye maruz birçok bitki ve hayvan türü barındırmaktadır. Alanın çok çeşitli ağaç, ağaççık ve çalının yer aldığı nadir bir orman ekosistemi özelliği taşıması; olağanüstü boy ve çapta porsuk, fındık ve dişbudak ağaçlarının bulunması; Batı Karadeniz Bölgesi'nin geniş yapraklı ve ibreli orman ağacı türlerinin oluşturduğu farklı yapısal özelliklere sahip tür çeşitliliği yüksek, yaşlı orman ekosistemi ile kaplı olması koruma altına alınmasının ana nedenleri arasındadır. Kavaklı Tabiatı Koruma Alanı, ortalama 1350 metre yükseklikte bulunmakta ve 334 hektarlık alanı kaplamaktadır. Alanın çok çeşitli ağaç, ağaççık ve çalının yer aldığı nadir bir orman ekosistemi özelliği

taşıması; olağanüstü boy ve çapta porsuk, fındık ve dişbudak ağaçlarının bulunması; Batı Karadeniz Bölgesi'nin geniş yapraklı ve ibrelî orman ağacı türlerinin oluşturduğu, farklı yapısal özelliklere sahip tür çeşitliliği yüksek, yaşlı orman ekosistemi ile kaplı olması koruma altına alınmasının ana nedenleri arasındadır.

Çitdere Tabiat Koruma Alanı

Saha, çok sayıda orman ağacı türünün yanı sıra, dünyada eşine ender rastlanan boy ve çaptaki Istranca Meşesi'nin (*Quercus hartwissiana*) yer aldığı nadir bir orman ekosistemi olup bu ekosistem dâhilinde nadir, nesli tehlikeye düşmüş ve düşebilir nitelikte pek çok bitki ve hayvan türüne barınak teşkil etmektedir. Çitdere Tabiatı Koruma Alanı, toplam 721,5 hektar büyüklüğündeki alanın koruma altına alınma nedenlerinin başında, alanda çok çeşitli ağaç türlerinin bir arada bulunması; dünyada eşine ender rastlanan boy ve çapta Istranca meşesi örneklerinin yer alması ve nadir, nesli tehlike altında veya nesli tehlike altına girme riski bulunan pek çok bitki ve hayvan türlerinin varlığı gibi nedenler sıralanmaktadır. Çitdere Tabiatı Koruma Alanı, toplam 721,5 hektar büyüklüğündeki

alanın koruma altına alınma nedenlerinin başında, alanda çok çeşitli ağaç türlerinin bir arada bulunması; dünyada eşine ender rastlanan boy ve çapta İstranca meşesi örneklerinin yer alması ve nadir, nesli tehlike altında veya nesli tehlike altına girme riski bulunan pek çok bitki ve hayvan türlerinin varlığı gibi nedenler sıralanmaktadır.

Eskipazar Türbe Çamı Tabiat Anıtı

Sahada yaşlı ve nadir formu bir karaçam yer almaktadır. Ayrıca Karaçam, atkuyruğu, meşe gibi flora elemanları yakın çevrede mevcuttur. Yenice Yaban Hayatı Koruma Sahası, 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 4. maddesine göre tescil edilmiş olup, sıcak noktanın en doğusu hariç büyük bir bölümü ulu geyik ve karacanın korunması için Yaban Hayatı Koruma Sahası olarak koruma altında bulunmaktadır. Yenice Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içinde Bakraz, İncedere ve Sarıot İşletme şefliklerinin tamamını; Camıyanı, Göktepe, Kayadibi, Yenice, Çitdere ve Şimşirdere Orman İşletme şefliklerinin ise belli bölümlerini içeren saha; toplam 26.687,78 hektarlık bir alana yayılmaktadır. Kavaklı Orman İşletme Şefliği Arboretum Sahası, değişik bitki

türlerinin bir arada bulunmasının yanı sıra, çok sayıda hayvanın da yaşam alanı olması nedeniyle, 1991 yılından bu yana 'Açık Hava Orman Müzesi' statüsü taşımaktadır. Gökpinar Mevkii'nde, denizden yüksekliği 1100 metreyi bulan saha, sık kayın-göknar topluluklarını barındırmasıyla dikkat çekmektedir. 97 hektarlık bir bölgeyi içine alan sahanın 4 hektarlık bölümü Arboretum (ağaç parkı) olarak belirlenmiştir.

Su

Ülkemizde ortalama yıllık yağış miktarı 643 mm olup, bu yağış miktarı ortalama 501 milyar m³ suya karşılık gelmektedir. Yağışın 274 milyar m³'ü çay, nehir, göl ve denizler ile bitkilerden buharlaşma yoluyla atmosfere geri döner. Yağışla toprağa düşen suyun 158 milyar m³'ü irili ufaklı pek çok akarsuyla deniz ya da göllere taşınmaktadır. Geriye kalan 69 milyar m³'ü yeraltı suyunu oluşturur. Oluşan yeraltı suyunun 28 milyar m³'ü kaynak suyu (pınarlar) halinde yüzey sularına tekrar katılmaktadır. Bilinenin aksine Türkiye su fakiri bir ülkedir. Su, medeniyetin başlamasında birincil etmendir. Öyle ki günümüzden 6 bin yıl önce Sümerler, Mezopotamya'da Fırat ve Dicle nehirlerinden faydalanarak ilk sulu tarımı yapmışlar ve uygarlığı başlatmışlardır. Aynı şekilde Mısırlılar da Nil sayesinde birçok alanda gelişme göstermişlerdir. Denize kıyısı olan büyük göl ve nehirlerle sahip kentler gelişirken, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi suyun az bulunduğu yerler ise kalkınamamıştır. Dünya yüzeyinin % 70'i suyla kaplıdır. Dünyadaki suların yaklaşık % 97'si okyanuslarda bulunmaktadır. % 2,5'ü buzul ya da kardır. % 0,6'lık dilimi ise göller ve nehirlere aittir.

Su yerkürede değişik hallerde bulunur: su buharı (bulutlar), su (denizler, göller), buz (kar, dolu, buzullar) gibi. Su sürekli olarak su döngüsü olarak bilinen döngü içinde değişik fiziksel hallere dönüşür. Göller çevresindeki coğrafi koşullardan yakından etkilenir. Göl sularının tatlı veya acı olması o gölün dışarıya akıntısının bulunup bulunmamasıyla ilgilidir. Dışa akıntısı olan göllerde sürekli su değişimi olduğundan suları tatlı, dışa akıntısı olmayan göllerde çevreden gelen mineraller gölde biriktiği için suları acı (tuzlu-sodali) olur. Göller çevrelerinin iklimini olumlu yönde etkilerler. Sıcaklık farklarını azaltırlar. Göller 'Yerli Kaya Gölleri' ve 'Set Gölleri' isimli iki gruba ayrılır. Yerli kaya gölleri daha önce çeşitli iç ve dış olaylar tarafından oluşturulmuş çanakların, sularla dolması sonucu meydana gelmiş göllerdir. Eflani'de toplam 800 ha sulama sahasına sahip üç adet gölet bulunmaktadır. Bu göletler DSI'nin sulama maksadıyla inşa ettiği; Bostancılar, Ortakçılar ve Kadıköy (Esencik) Göletleridir. Ayrıca Ovacık'ta yer alan Karagöl başlıca su kaynaklarıdır. Bunlar dışında orman idaresinin orman yangınları için inşa etmiş olduğu, Keltepe Eğriova, Safranbolu Sarıçiçek, Yenice Göktepe göletleri ilin su varlığına katkı sağlamaktadır.

Konarı (Dipsizgöl) Gölü'nün Hüzünlü Öyküsü

Bölgede anlatılan hikâyeye göre, güzelliğiyle dillere destan genç bir kız, köylerine gelen göçebe bir ailenin oğluna âşık olur. Birbirlerini seven gençlerin, aşk hikâyeleri köyde dilden dile dolaşmaya başlar. Delikanlı, durumu ailesine açarak kızı istemeyi arzulamasına karşın, sevgilisinin babası "Ben yersiz yurtsuz kişiye kız vermem" diyerek kızını eve hapseder. Kız babasının sözlerine öfkelenen göçebe başı, 'Elkızı bize ne gerek' diyerek, çadırlarını toplayıp oğlunu da yanlarına alıp bölgeden ayrılır. Evden kaçarak sevgilisinin çadırlarının bulunduğu alana giden genç kız, kimsenin olmadığını görünce ağıt yakarak Dipsiz Göl'e atlar. Aynı gün sevdiğini kaçırmak için köye gelen genç, gölün etrafındaki kalabalıktan sevgilisinin gölde intihar ettiğini öğrenir. "Ah benim kara yazgım. Ağladım, güldüm, ömrümde ilk kez sevdim onu da göl aldı" diyerek ağıt yakan genç de göle atlayarak intihar eder.

Akarsular

Ülkemizdeki akarsuların genel özellikleri; akış hızları yüksekliği, rejimlerinin düzensizliği, debilerinin düşüklüğüdür. Dicle ve Fırat nehirleri

dışında nehirlerimizin boyları kısadır. Çoruh, Harşit, Kızılırmak, Yeşilirmak, Filyos, Bartın ve Sakarya nehirleri Karadeniz'e dökülmektedir. Ayrıca ülkemiz akarsularının döküldüğü başlıca dört kapalı havza vardır. Konya, Tuz Gölü ve Afyon İç Anadolu kapalı havzasıdır. Eğirdir, Beyşehir, Acıgöl, Burdur, Yarıklı ve Salda gölleri Göller Yöresi kapalı havzasıdır. Bunların dışında Van Gölü Kapalı Havzası bulunmaktadır. Ülkemizde yalnızca Doğu Karadeniz'deki bazı küçük akarsuların rejimi düzenlidir. Türkiye topraklarında doğup, yine Türkiye topraklarında Karadeniz'e dökülen ülkemizin en uzun nehri 1355 km uzunluğu ile Kızılırmak'tır. Karabük'te bulunan başlıca akarsular; Araç Çayı, Soğanlı Çayı ve Yenice Çayları'nın hidrolik eğimleri dere yataklarının topoğrafyasının değişken olmasından dolayı, farklı kesitlerde değişmektedir. Eğimin az olduğu geniş vadilerde hidrolik eğimler düşmekte, sarp ve dar vadi yatakları ile geçiş bölgelerinde hidrolik eğimler yükselmektedir. Karabük İli sınırları içerisinde bulunan belli başlı akarsular; Araç Çayı, Soğanlı Çayı, Filyos Nehri, Kelemen Deresi, İndere Deresi, Eflani Deresi, Şimşir Dere, Doksan Deresi, İncedere, Köse Çalık Deresi, Yenice Çayı, Karadere, Değirmendere, Salihoğlu

Deresi, Çengelli Dere, Gürleyik Deresi, Kavranlık Dere, Güney Dere, Aksu Deresi ve Kocadere'dir. Karabük İli'nin en önemli akarsuyu Filyos Irmağı'dır. Bu ırmağın iki önemli kolu olan Araç ve Soğanlı Çayları il topraklarındaki önemli akarsulardır. Filyos Irmağı kaynaklandığı yerden denize dökülünceye kadar değişik isimler almaktadır. Kaynaklandığı yerde Ulusu ismiyle bilinen akarsu, Gerede yakınlarında Gerede Suyu, Eskipazar yakınlarında Soğanlı Çayı, Araç Çayı ile birleştikten sonra Yenice Irmağı adını alır. Devrek Çayı'nı da alan ırmak, Filyos Irmağı adıyla Karadeniz'e dökülür. 288 km uzunluğundadır. Gerede'nin güneybatısından kaynaklanarak Eskipazar'ın güney kesimini sulayan Gerede Suyu ile Çerkeş'ten gelen Çerkeş Çayı birleşerek Soğanlı Çayını oluşturur. Karabük'te Araç Çayı ile birleşerek Yenice Irmağı adını alır. Ilgaz Dağlarının kuzey yamaçlarından kaynaklanır. Çok sayıda dere ile beslenir. Eflani çevresindeki en önemli akarsu olan Taşçıdeğirmen Çayı ile birleşir. Safranbolu'nun güneyinden batıya doğru akarken Ovacuma Deresi'ni alır. Safranbolu'dan geçen Gümüş, Akçasu, Tabakhane ve Bulak derelerini de alarak Karabük'te Soğanlı Çayı ile birleşir. Eskipazar'ın batısındaki Eleman Dağı'ndan doğar.

Doğu ve kuzey yönlerinde bir müddet aktıktan sonra Karabük yakınlarında Soğanlı Çayı'na karışır.

Filyos Nehri ve Havzası

Filyos, Batı Karadeniz Bölgesi'nin önemli bir ırmağıdır. Uzunluğu 228 km, yağış alanı 13 bin km²'den çoktur. Bol yağışlı Ilgaz ve Köroğlu dağlarından beslenen, birbirine eklenmiş görünüşleri olan, her bölümünün ayrı ayrı adı bulunan ilgi çekici bir ırmaktır. Denize döküldüğü yerde Filyos adlı bir köy ve iskele bulunduğu için buraya uğrayan gemiciler bu geniş ağızlı akarsuya Filyos Çayı adını vermişlerdir. Fakat 20 km kadar içerideki Çaycuma İlçesi yakınlarında bu akarsu Yenice Irmağı adını alır, çok içerilere kadar bu adla anılır, işte bu arada ve daha yukarı kesimlerinde birçok güçlü kollar alır ki, Devrek Irmağı, Ulusu ve Soğanlı Çayı, Araç Çayı bunların başlıcalarıdır. Bunlardan Araç Çayı ile Soğanlı Çayı, Karabük'te birleşerek Yenice Irmağı'nı meydana getirirler ki, denize kadar eski Filyos Çayı, şimdi bu adla söylenmektedir. Karabük'ten Tefen'e kadar Kısık adı verilen dar boğazlardan geçen Yenice Irmağı, Tefen'den denize kadar geniş bir vadiye akar, ovaya yayılır, yaz ayları

dışındı yılın 7-8 ayında geçit vermeyecek kadar geniş, derin ve saniyede 100 m³'ü bulan gür bir ırmak olarak denize ulaşır. Yenice Irmağı'nın kollarından Araç Çayı, kaynağını Ilgaz Dağları'ndan alır, geniş vadilerden geçer, Karabük yakınında Soğanlı Çayı ile birleşir. Araç Çayı, karların eridiği zamanlarda çok kabarır, yazın çekilir. Soğanlı Çayı ise, Gerede taraflarından sularını toplayan Ulusu, daha ileride Eskipazar taraflarında inen dereleri de alarak Karabük yakınında Araç Çayı ile birleşir, buradan sonra Yenice Irmağı başlar. Soğanlı çayı ve kolları ilkbaharda çok kabarır, taşkınlarla yol açar. Yenice Irmağı'na daha aşağılarda bir büyük kol karışır ki, bu da Devrek Çayı'dır (170 km). Bu çayın kaynağı Abant Gölü'dür. Daha aşağılarda Çağa Gölü'nden çıkan kolu da alır. Devrek Çayı ilkbaharda kabarır, kışın orta derecede bir akamı bulunur, yazın oldukça çekilir. Filyos Çayı; Kastamonu-Çankırı sınırını oluşturup Karabük'e ulaşır. Karabük'ten Yenice'ye, Yenice'den Devrek'e, Devrek'ten Çaycuma'ya ve oradan da Filyos (Hisarönü) Karadeniz'e dökülür. Toplamda beş ilin coğrafyasına etki eder.

Soğanlı Çayı

Soğanlı Çayı, 260 km uzunluğundaki akarsu Aladağlar'dan kaynaklanır ve sonunda Araç Çayı ile birleşerek Yenice Irmağını oluşturur. Akarsu adını Karabük'ün Ovacık İlçesi'ne bağlı olan Soğanlı Köyü'nden alır.

Araç Çayı

Araç Çayı, Ilgaz Dağları'ndan inen küçük derelerin birleşmesiyle oluşmuştur. Başlangıcında Ilgaz Çayı adıyla kuzey yönünde akan çay, Enbiya Köyü önlerinde bir dirsek yaparak batıya döner. Ilgaz Çayı, Araç İlçesi'nden geçtikten sonra Araç Çayı adını alır. Daha sonra Kadıncı Köyü yakınlarında Kastamonu sınırları dışına çıkar. Karabük yakınlarında Soğanlı Çayı ile birleşen su, Karabük'ün Yenice'de Yenice Irmağı ismini alır. Devrek Çayı'nı da alan akarsu Filyos Irmağı adıyla Karadeniz'e dökülür. Araç Çayı, yıl boyunca suyu bol bir akarsudur. Çayın, Karabük'te ölçülen ortalama debisi saniyede 18 m^3 'tür. İrmak, 288 kilometre yol aldıktan sonra Zonguldak'ın Filyos Beldesi'nde Karadeniz'e dökülmektedir. Vadi içerisinde doğal hayat süregelmektedir. Kurt, tilki ve yaban geyiği başta olmak üzere birçok vahşi hayvan türüne rastlamak mümkündür. Günümüzde

yenilenmesi yapılan, Safranbolu ilçe sınırlarında bulunan, Molla Osmanoğlu Köprüsü ise kültürel açıdan önem taşımaktadır.

İklim

Türkiye orta kuşakta yer alması nedeniyle, dört mevsimi belirgin olarak yaşar. Yeryüzü şekilleri de Türkiye iklimini oldukça önemli şekilde etkiler. Dağların uzanış doğrultusu denizin olumlu etkilerinin Karadeniz ve Akdeniz Bölgeleri'nde iç kesimlere ulaşmasını engeller. Çevresindeki denizler iklimin ılımanlaşmasını ve kıyı bölgelerin yağış miktarlarının artmasını sağlar. Kıyılardan iç kesimlere gidildikçe aşırı ısınma ve soğuma sebebi ile karasallık artar. Güneyde yer alan çöller ısıtıcı, kuzeydeki Avrupa ve Sibiryı soğutucu etkide bulunur. Türkiye yaz mevsiminde Asor ve Basra basınç sistemlerinin etkisi altındadır. Kış mevsiminde ise İzlanda ve Sibiryı basınç sistemleri Türkiye'yi etkisi altına alır. Karadeniz ikliminde; yağışlar mevsimlere düzensiz dağılmıştır. Sıcaklık ortalamaları 0 derecenin altına düşmez. En fazla yağışı kış mevsiminde alır. Kış mevsiminde iklim ılımandır. Türkiye kıyılarında genellikle Akdeniz iklimi gözlenir. Yaz kuraklıkları belirgindir. İklim, bir bölgede uzun yıllar boyunca görülen hava olaylarının ortalamasıdır. İklim, bir yerin konumuna, topografik yapısına, deniz ve büyük göllerden olan uzaklığına ve bitki örtüsüne bağlı olarak değişir.

Bu nedenle küçük bir bölgede dahi farklı iklim tiplerine rastlamak mümkündür. Bunlara küçük iklim adacıkları (mikroklima) denilmektedir. Bir yerin iklimini ortaya koyabilmek için, o yerin iklim elemanlarının (sıcaklık, basınç, nem, yağış, rüzgâr, güneşlenme, buharlaşma vb.) uzun yılları kapsayan ortalama ve ekstrem değerlerinin incelenmesi gereklidir. Türkiye’de genel olarak dört ana iklim tipi görülür. Bunlar; Karasal iklim, Akdeniz iklimi, Marmara (Geçiş) iklimi ve Karadeniz iklimidir. Batı Karadeniz Bölgesi’nde yer alan Karabük’te, kısmen Karadeniz ikliminin özellikleri görülmektedir. Yalnız Karabük, kıyıdan içeride kaldığı için, Karadeniz’in nemli havasından yeterince yararlanamamakta, karasal iklimin özellikleri daha ağır basmaktadır. Karadeniz ikliminden karasal iklime geçiş sahasındaki Karabük’te, geçiş tipi iklim etkili olmaktadır. Karadeniz ikliminin etkisiyle her mevsim yağış görülse de, Temmuz ve Ağustos aylarına rastlayan kurak bir dönem belirginleşmiştir. Karabük, Karadeniz kıyılarına göre oldukça az yağış almaktadır. Eflani, Ovacık ve Yenice çevresinde yıllık yağış miktarı daha fazladır. Temmuz ve Ağustos en az yağış alan aylardır. İlkbahar ve yaz aylarında sağanak yağışlar görülmektedir.

Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Karabük'te Karadeniz ikliminin özellikleri görülmektedir. Yalnız Karabük, kıydan içeride kaldığı için, Karadeniz'in nemli havasından yeterince yararlanamamakta, karasal iklimin özellikleri daha ağır basmaktadır. Karadeniz ikliminden karasal ilklime geçiş sahasındaki Karabük'te geçiş tipi iklim etkili olmaktadır. Karabük ili, Karabük ilinin topraklarında çeşitli iklim türlerine rastlanmaktadır. Bu farklılıkların meydana gelmesinde ilin coğrafi özellikleri ve konumu rol oynamıştır. Karabük, Karadeniz Bölgesi'nde yer almasına karşın dağların Karadeniz'e paralel uzanmasından dolayı Karadeniz üzerinden gelen nemli ve yağışlı havanın etkilerinden tam olarak yararlanamamaktadır. Yenice ilçesinde tam Karadeniz iklimi yaşanırken; İl merkezinde, Eskipazar, Ovacık ilçelerinde Karadeniz iklimi ile karasal iklim arasında bir geçiş ikliminin özelliklerine rastlanmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklık değeri 13,1 C olan Karabük'te en yüksek ortalama sıcaklık Temmuz ayında 31,9 C, en düşük ortalama sıcaklık Ocak ayında -0,4 C'dir. En fazla yağışın Kış mevsiminde düştüğü Karabük'te en yağışlı ay 58,5 mm ile Ocak ayıdır. Yaklaşık üç ay boyunca su eksikliği yaşayan Karabük'ün bu iklim özellikleri incelendiğinde, bu bölgenin Karadeniz ve İç Anadolu Karasal iklimleri arasında bir geçiş sahası özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

Karabük'ün Doğal ve Kültürel Rotaları

Karabük'ün rotalarını dört başlık altında topladık. Bu kitapta yer alan rotalar; yürüyüş ve bisiklet etkinliklerinden oluşuyor. Doğal yürüyüş ve bisiklet rotalarını; Tematik parkurlar (Trekking), Günübirlik Yürüyüş Parkurları (Hiking), Kanyon Geçişleri (Kanyoning) ve Dağ Bisikleti Parkurları (Mountain Biking) şeklinde kategorize ettik. Tematik olarak isimlendirmiş olduğumuz rotalar, trekking parkurlarından oluşuyor. Trekking, doğada bir günden daha fazla yapılan, yani içerisinde en az bir gece konaklama olan ve birbirini takip eden yürüyüş disiplini. Doğadan bir günden daha fazla kalınarak yapılan en güzel aktivite için Karabük coğrafyasında uygun alanlar bulunmaktadır. Yenice ormanları, trekking yapmak isteyenler için çok uygun alandır. Oluşturduğumuz trekking rotalarının çok büyük bir bölümü patikalardan oluşuyor. Oluşturmuş olduğumuz diğer disiplin; günübirlik yürüyüş parkurlarıdır. Günübirlik yürüyüş ya da hiking; doğada günübirlik yapılan yürüyüşün genel ismidir. Oluşturduğumuz rotaların çok büyük bir bölümü patikalardan oluşuyor. Oluşturmuş olduğumuz yürüyüş disiplinlerinden biri de; kanyoning olarak adlandırılan parkurlardır. Karabük coğrafyasında içerisinde yürüyerek geçilebilecek kanyonlara sahiptir. Karabük coğrafyasında oluşturmuş olduğumuz doğal bisiklet parkurları ya da bir başka deyişle dağ bisikleti parkurları; doğal bir ortam içerisinde yapılan kros etkinlikleri şeklindedir. Doğa içerisinde, toprak araç yolları ve patikalardan uzun mesafeler alınacak şekilde hazırlamış olduğumuz kros parkurlarını; 'doğal' temelli disiplinden oluşturduk.

Trekking

Ülkemizde, trekking deyince akla ilk olarak; doğada yapılan yürüyüşler gelir. Aslında trekking, İngilizce kökenli bir doğa sporunun ismidir. 'Trek' kelimesi ile 'ing' ekinden türetilmiştir. İngilizcede 'doğal engellerle dolu bir arazi parçasını herhangi bir ulaşım aracı kullanmaksızın yürüyerek aşmak' anlamına geliyor. Güney Afrika'daki anlamı ise; 'kağrı ya da yaya olarak göç'tür. Günümüzde 'trekking'in anlamı tam olarak; 'yük hayvanları ile yapılan iz sürme, patika takibi, dağ ve doğa geçişlerinde konaklamalı yürüyüşleridir.' Trekking, doğada konaklamalı yapılan etkinliğin, hiking ise doğada günübirlik yapılan yürüyüşün ismidir. Trekking bir eğlence turu değil, belirli zorluklar içeren bir disiplin, bir spordur. Doğada, temiz bir ortamda yapılan ortalama 1 saatlik bir doğa yürüyüşü, 500 kalori yakırmaktadır. Güç sarfiyatı; kasları güçlendirir ve endorfin miktarını çoğaltıp stresin azalmasını sağlar. Yapılan araştırmalar; düzenli, tempolu ve devamlı bir yürüyüş yaşantısının önce fizyolojik ve akabinde psikolojik değerinin olduğunu kesin olarak göstermektedir. Trekking kavramı 19. yüzyılda doğmuştur. Şehirleşmek ile birlikte, keşfetme, öğrenme ve

spor yapma ihtiyacı ile günümüze kadar gelişerek gelmiştir. Trekking özellikle, doğanın tanınması, incelenmesi ve güç sarf edilerek, irade gösterilerek yapılan bir yürüyüş ve keşif aracı olduğu için insan arasında bir tutkuya dönüşmüştür. En önemli özelliği de kişinin iradesini ve dayanıklılığını kuvvetlendirmesidir. Trekking yapmanın birçok nedeni vardır. Bunların başında doğa sevgisi, doğayı tanımak ve doğada olma isteği gelir. Rutinden kaçmak, sosyalleşmek, fiziksel aktivite, kalabalıktan kaçma, kendini dinleme, insanın kendi limitlerini tanıma ve mücadele ruhunu ortaya çıkarma isteği, bedensel ve ruhsal iyileşme için bireyler trekking yapmaktadırlar. Ancak trekking yapmanın belli kuralları ve disiplinleri vardır. Doğal alanlarda gerçekleştirilen etkinlikler, genellikle normal yürüyüşten daha uzun ve serttir. Trekkingin olmazsa olmazı ayakkabılardır. Yürüyüşleri keyifli kılanın ve yere sağlam basmanın baş kuralı; yer ve zaman şartlarına göre iyi ayakkabı seçmekten geçer. Ayakkabılar dışında, etkinlik boyunca kullanılacak tüm malzemelerin bulunacağı nitelikli bir sırt çantası gerekmektedir. Trekking, konaklamalı yürüyüştür. Tüm kamp malzemesinin, çadırın, uyku tulumunun, gıda ve ilkyardım

malzemesinin konacağı çanta; gün sayısına ve ihtiyaca göre en az 70 ya da 80 litrelik sırt çantası gerektirir. Trekking etkinliklerinde kullanılacak önemli teknik malzemelerden biri de batonlardır. Batonların varlığı, sırt çantamızdaki yükün % 40 oranında kollara aktarılmasını sağlar. Pek tabii ki iklime göre üst kullanım malzemesi, iç kullanım malzemesi, tozluk, çakı ve matara gibi malzemelerdir. Trekkingin mevsimi yoktur, trekking yapmanın mevsimine ve coğrafyaya göre malzeme kullanımı vardır.

Safranbolu'dan-Eflani'ye Katır Yolu: 33 km

Safranbolu'dan Eflani'ye giden bu parkur; hem doğal, hem de bir kültür rota kapsamındadır. Her iki yönde de rahatlıkla yürünebilir. Katır Yolu'nun büyük çoğunluğu patikalardan oluşmaktadır. Bu ticaret yolunun bazı kısımlarında hala taş döşeme bölümler bulunmaktadır. Katır Yolu dört mevsim rahatlıkla yürünebilir. Yol üzerinde çok sayıda çeşme bulunmaktadır. Katır Yolu, Safranbolu ile Eflani arasında tarihi çok eskilere dayanan bir ulaşım yoludur. Yolun bazı bölümleri taş döşeme durumdadır. Yol üzerinde 3 tarihi han (Derehan, Dorukhan, Karakaşhan), 3 tarihi taş kemer köprü (Malagöz Köprüsü, Derehan Köprüsü, Paşadere Köprüsü), çok sayıda çeşme ve bin yılların anılarını barındırmaktadır. Safranbolu Eflani Sokak'ta başlayan rota Kirpe Kanyonu üzerinde bulunan Malagöz Köprüsü'nü geçtikten sonra Karapınar Sırtı'na ulaşıyor. Buradan Karapınar Köyü'ne sapmadan devam eden tarihi yol, Derehan Mevkii'nden sonra Dorukhan olarak isimlendirilen Müstekler Köyü yakınlarındaki bir tepeye varıyor. Sine Köyü geçildikten sonra Aşağı Çatak Köyü'ne ulaşan kervan yolu Eflani Yolu kıyısında bulunan Karakaşhan'a ulaşıyor. Yol buradan Eflani Taş Hanı'na ulaşıyor.

Hiking

Hiking, trekking kavramı ile benzer disiplinler gerektirir. Doğada olmanın kuralları, kullanılan malzemeler aynıdır. Dikkat edilmesi gereken kurallarda aynıdır. Hiking doğada günübirlik yapılan yürüyüşün İngilizce karşılığıdır. Etkinlikler gün içinde başlayıp, biter. Konaklama ya da kamp içermez. Trekking parkurları ile hiking parkurları aynı olabilir. Trekking ve hiking etkinliklerinde yürüyüş esnasında kullanılan giysiler hafif olmalıdır. Kıyafetler kişinin hareket kabiliyetini kısıtlamamalıdır. Pamuklu giysiler pek tercih edilmemelidir. Çünkü pamuklu giysiler çabuk ıslanır ve çok geç kurur. Kıyafetler özel kumaş veya sentetik, kumaşlardan yapılmış olmalıdır. Bu türden kumaşlar teri vücut ısınısını sabit tutup, teri dışarı atar. Etkinliklerde ince malzemeleri kat kat giymek gereklidir. Bu yöntem, vücut sıcaklığını koruduğu gibi, terleme ve üşüme gibi olaylara sebebiyet vermez. Kalın giyinmek doğada yanlış bir davranıştır. Dikkat edilmesi gereken kurallardan biri de tüm etkinliklerde bere ya da şapka takmak gereklidir. Güneş ışığına karşı korunmanın yanında, insan vücudu, sıcaklığının % 70'ini baş bölgesinden kaybeder.

Kuzdağ Geçişi: 17 km

Yenice Irmağı kıyısında Kuzdağ Köyü'nün sapağında 143 metre yükseltide başlayan rota Kuzdağ'ı aştıktan sonra başladığı yere yakın bir yerde sona eriyor. Kuzdağ Köyü 151 metre yükseltide bir yerleşim alanı. Buradan orman içi toprak araç yolu takip edilerek yapılacak yürüyüş ile ilk önce Arboretum sahasına (2 km, 203 m) ulaşıyor. Anıt Ağaç geçildikten 83,2 km, 328 m) sonra yürüyüşümüzün yedinci kilometresinde (752 m) sağa dönüyoruz. Yol güzergâhı üzerinde Yenice Irmağı'nın derinliklerini görmek mümkün. Rotamızın dokuzuncu kilometresinde soldan patika yola (857 m) giriyoruz. Buradan Kuzdağ'ın Sarıgöl (9,7 km, 1004 m) olarak isimlendirilen bölgesine ulaşıyoruz. Bu bölgeden Şeker Kanyonu'na doğru iniş yaparken ilk olarak karşımıza Yazıköy'e bağlı İncebacaklar Mahallesi (13,3 km, 305 m) çıkıyor. Kanyona paralel olarak devam eden rotamız üzerinde bulunan şelaleyi (15,6 km, 205 m) görmeden geçmek olmaz. Şeker Mesire Alanı'na vardıktan sonra (16,5 m, 144 m) Yenice-Karabük Karayolu'na (17,2 m, 134 m) ulaşıyoruz.

Yenice Ormanları Geçişi: 15 km

Yenice ormanlarını batıdan doğuya doğru geçen bu rotanın büyük bir bölümü dik inişlerden oluşmaktadır. Kavaklı Arboretum Sahası'ndan başlayan rotamız, 1060 metreden önce 1340 metrelerce kadar çıkıp, Yenice Irmağı'na, 400 metreye dik bir şekilde iniyor. Kavaklı Arboretum Sahası'ndan çıktıktan 400 metre sonra Anıt Fındık Ağacı'nın (*corylus colurna L*) bulunduğu 1120 metrelik yükseltiden geçiyoruz. Bu bölgeyi geçtikten sonra yolumuz üzerinde tek içilebilir su kaynağını (1130 m) sol yanımızda bulunuyor. İlk ve son su kaynağından sonra rotamızın binaltıyüzüncü metresinde bu sefer bizi Anıt Porsuk Ağacı (*taxus baccata*) 1190 metre yükseltide karşılıyor. Rotamızın dördüncü kilometresinde sırt bölgesine (1340 m) ulaşılıyor. Bu bölümden sonra rotamızda çıkış bulunmamakta. Buradan 100 metre sonra sağdan aşağıya doğru inişı kaçırmamak gerekli. 1278 metre yükseltide, rotamızın 4400'üncü metresinde karşıma bir sapak daha çıkacak. Bu sapaktan yine sağa dönüyoruz. Subatan Yaylası Sapağı'nın bulunduğu alandan (6,3 km, 1193 m) sola dönerek yaylaya ulaşılıyor. Araç yolumuzun toplamı 7,2 km. Bu noktadan itibaren 100 metre ilerimizde muhteşem bir manzara bulunuyor. Yenice Irmağı'nı kuş bakışı görebilecek bu bölüm özellikle güz mevsiminde tadına doyum olmaz görüntüler sunuyor. 1200 metreden orman denizine bakmak burada her mevsim güzel. Seyir Terası'na varmadan sağdan aşağıya doğru inen patika yol Yenice-Karabük Karayolu'na kadar iniyor.

Safranbolu Yazıköy-Konarı Geçişi: 6 km

Yazıköy-Düzce Köyü Yolu üzerinde Kirpe Kanyonu'nda başlayan rota, Sakaralan Kanyonu ile Sırçalı Kanyonu'nun bileşim noktasında Sukavuşumu isimli bölgede sona ermektedir. Tarihi Konarı Taş Köprüsü'nde sona eren bu rotanın tamamı vadi içi patika niteliğindedir. Kirpe Kanyonu'nun bu bölümü yürüyüş yapmanın dışında görsel açıdan da mükemmeldir. Dört mevsim yürünebilecek bir yapısı olan vadinin hiçbir yerinde içilebilir su kaynağı bulunmamaktadır. Vadi tabanında ilerleyen rota (563 m) toprak araç yoluna (522 m) çıkıyor. Rotamız buradan sola dönerek vadi tabanına (477 m) indikten sonra soldan vadinin üst kısmına çıkıp Karacakız Tarlası (464 m) üzerinden kanyonların birleşim yerini gören tepeden Konarı Köyü'ne doğru devam ediyor. Köy yolundan köprüyü geçip, köprü bitiminde tekrar patikaya girip Sukavuşumu'na (433 m) varan rota, buradan tarihi Konarı Taş Köprüsü'nde (439 m) sona eriyor. Bu alanda kır lokantası bulunmakta.

Safranbolu Yazıköy-Yağlı'nın Değirmi:

5 km

Yazıköy-Düzce Köyü Yolu üzerinde Kirpe Kanyonu'nda başlayan rota, suyun akışı yönünde ilerleyip Yağlı'nın Değirmi olarak isimlendirilen bölgede sona ermektedir. Tarihi bir su değirmeninde sona eren bu rotanın tamamı vadi içi patika niteliğindedir. Kirpe Kanyonu'nun bu bölümü yürüyüş yapmanın dışında görsel açıdan da mükemmeldir. Dört mevsim yürünebilecek bir yapısı olan vadinin hiçbir yerinde içilebilir su kaynağı bulunmamaktadır. Vadi tabanında ilerleyen rota (563 m) toprak araç yoluna (522 m) çıkıyor. Rotamız buradan sağdan kanyonun sırtına çıkarak ve bu sırt bölgesinden devam ederek ilerliyor. Kirpe Kanyonu ile Sakaralan ile Sırçalı kanyonlarının birleşerek gelen su kaynağının yani iki suyun kavuştuğu bölgeyi en güzel görülebilen bölgeden ilerleyen rota, tarihi değirmende sona eriyor. Bu alanda kır lokantası bulunmakta.

Yağlı'nın Değirmeni-Sukavuşumu-Konarı Taş Köprüsü: 3 km

Tarihi su değirmeninde (Yağlı'nın Değirmeni), suyun akışının ters istikametinde ilerliyor. Tarihi taş kemer köprüden (400 metre sonra) sağa dönerek ilerleyen rota tepenin su kaynağını gören kısımdan Konarı Köyü'ne doğru sürüyor. Konarı Köyü'ne varmadan solda bulunan köprüden karşıya geçen rota, köprünün bitiminden hemen sağa dönerek patikaya giriyor. Patikanın bitiminde Sukavuşumu'na (433 m) varan rota, buradan tarihi Konarı Taş Köprüsü'nde (439 m) sona eriyor. Bu alanda kır lokantası bulunmakta.

Eskipazar Bölme Köyü-Şevkiller Yaylası-İmciller: 14 km

Bölme Köyü Sapağı'nda başlayan rotanın birçok yerinde içilebilir su kaynağı bulunuyor. Aralık ayı ile Nisan ayının başına kadar bölgede çok kar oluyor. İmciller Köyü'nün sivil mimari örnekleri ilginç. Evler, çamaşırlık ve antik taştan yapılan çeşme ilgi çekici. Bölme Köyü Sapağı'nda (1480 m) başlayan parkur 400 metre sonra sağa dönülüyor. 900 metre sonra rotamız Şevkiller Yaylası'na (1540 m) ulaşıyor. Buradan batı yönünde ilerleyen rota orman yoluna (1,2 km, 1510 m) indikten sonra orman yolundan devam ediyor. Soğucak Yaylası'na (3,7 km, 1550 m) doğru sağa sapan rota patika niteliğindeki yoldan devam ediyor. Bu sapaktan 700 metre sonra Soğucak Yaylası'na (1560 m) giden patika yol, rotamızın üzerinde bulunuyor. Rotamızın orman içerisinden hafifçe yükseldikten sonra (8,4 km, 1660 m) yine aynı hafiflikte inişe geçiyor. İmciller Köyü'ne (13,7 km, 1260 m) vardıktan sonra rotamız ana yola doğru (14 km, 1240 m) devam ediyor.

Safranbolu-Bulak Pazar Yolu: 5,5 km

Safranbolu Kabakçı Camii'nde başlayan parkur, Bulak Kanyonu'na indikten sonra Bulak Köyü'ne ulaşıyor. Buradan Bulak taş döşeme yolu ve taş köprüsünden geçerek Emek Mahallesi'ne ulaşıyor. Safranbolu ile Bulak Köyü'nün bir zamanlar ana yolu olan bu parkur kültürel rota statüsünde. Bulak Köyü, bu bölgenin en iyi taş ustalarının yetiştiği bir yerleşim olarak ün salmıştır.

Kanyoning

Kanyon, karstik karakterli kayaların akarsular tarafından oluşturmuş olduğu derin vadilerin ismidir. Kanyon isminin öz Türkçe karşılığı 'Kapız'dır. Akarsuların, kalkerli kayaları aşındırması ile oluşan coğrafyaların dünyada en çok bilineni Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Antilop ve Arizona'da bulunan Büyük Kanyon'dur. Ülkemizde de çok sayıda kanyon oluşumu bulunmaktadır. Kastamonu'da Valla Kanyonu ülkemizin zor geçit veren kanyonlarının en başında gelir. Isparta ile Antalya arasında uzanan Köprülü Kanyon'un bazı yerleri yine zor geçit veren bir yapıya sahiptir. Erzincan'daki Karanlık Kanyon dünyanın en uzun ikinci kanyonudur. Erzurum, Artvin ve Batum arasında akan Çoruh Vadisi'nin bazı bölümlerinde zor geçit veren kanyon oluşumları bulunur. Fethiye Saklıkent Kanyonu'nun bazı bölümleri çok zor geçit verir. Kanyonlar milyonlarca yılda su ve rüzgârın etkisi ile oluşmuş coğrafi oluşumdur. Su ve rüzgârın aşındırması etkisi ile yüksek duvarlar ve ilginç şekiller oluşur. Bu büyümlü oluşumlar dikkat edilmemesi, malzeme ve yoğunluk eksikliğinden kaynaklanabilecek birçok tehlikeli durum oluşturur. Unutulmaması gereken ilk konu;

kanyonlar yukarıdan aşağıya doğru geçilir. Yani suyun akışı yönünde hareket etmek gereklidir. Bu kitap içerisinde yer alan kanyonlar orta zorlukta ve çok az tehlike içeren coğrafi oluşumlardır. Kanyon geçişleri; mutlaka bölgeyi iyi bilen bir rehber eşliğinde olmalıdır. Kanyondaki suyun durumuna göre can yeleği bulundurmamak gerekli. Kanyon geçişlerinin olmazsa olmazı; kasklar ve ıslak taşlar üzerinde kaymayan yürüyüş ayakkabıdır. Su geçirmez sırt çantası ve alın feneri yine kanyon yürüyüşlerinin olmazsa olmazları içerisinde. Kanyon geçişleri çocuklar ve yaşlı insanlar için teknik tırmanış yapılan bölgelerde sorun yaratabilir. Ayrıca yiyecek ve suyu bir tam gün yetecek miktarda bulundurmamak gereklidir. Zaman çok iyi ayarlanmalı, karanlığa kalmadan geçiş tamamlanmalıdır. Her kanyonun coğrafyası farklıdır. Yine unutulmaması gereken konuların başında kanyonların küçüğü büyüğü yoktur, kanyonların kendine özgü riskleri bulunmaktadır. Temel yürüyüş kuralları dışında farklı bir disiplin içeren bu spor bilgi, beceri, sabır, tecrübe ve kuvvet gerektirir. Kanyonlarda kullanılacak malzemeler sadece bu coğrafi yapı için üretilmiş malzemelerden olmalıdır. Her şeyden önce kanyon geçişlerinde

neopren kumaştan, suyun ayakta çıkmasını sağlayan ya da girmesine engel olan bir yapıya sahip ve çabuk kuruyan, kauçuk tabanı sayesinde kaymayan ayakkabıya ihtiyaç vardır. En önemli malzeme ayakkabıdır. Canyeleği yine kanyonlarda ihtiyaç duyduğumuz malzemelerdendir. Ve kask, her şartta ayakkabı kadar önemli bir kanyon malzemesidir. Kasksız kanyona girilmez. Kaslar sadece taş düşmesinden sporcuyla korumaz, aynı zamanda düşüp de başımızı kayalara çarpmamızdan da korur. Kanyon coğrafyası yüksek kayalıklarla çevrili kaya duvarları ile örülüdür. Bu duvarlar ısı farklılığı ile yağış veya herhangi bir müdahale ile çabuk kopan yapıya sahiptir. O açıdan olmazsa olmaz kanyon malzemesi kasklardır. Sırt çantaları tüm gezginlerin ortak simgesidir. Ancak kanyonlar geçişlerinin çantası farklıdır. Yedek kuru eşyalarımızın bulunduğu, yiyecek ve ilkyardım malzemelerimizin bulunacağı çantanın su geçirmez olması şarttır. Kanyon geçişlerinin en basit teknik malzemesi 'ip'tir. Bazı kanyonlar için çok fazla teknik malzemeye ihtiyaç duyulmaz ama ipin ekip içerisinde deneyim sahibi bir kişinin yanında bulunmasında çok büyük yararlar vardır. Kanyonlar için coğrafyanın durumuna göre kullanılacak diğer teknik malzemeler; dağcılıkta kullanılan kemerler, karabina, kazık, şişme bottur. Eğer kanyon bir günlük geçiş süresinde tamamlanmayacak bir yapıya sahip olursa, bu listeye kanyonlarda kullanılabilecek bir çadır ilave edilmelidir. Kanyonların coğrafyaları çok özel coğrafyalardır demiştik ya, işte bu özel kelimesinin altına, bu nemcil coğrafi yapının bir de kendine özgü bitki ve hayvan çeşitliliği bulunur. Bu yaban yaşamının hiçbir üyesi 'cici' diye sevelemeyecek karakterdedir. Tabiatla hiçbir canlı sebepsiz yere insana saldırmaz. Tüm doğal alanlar için geçerli olan ortak bilgi; onların yaşam alanlarına müdahale etmememiz gereklidir. Yavrusunun yanında ayağı, kurtkızanı döneminde kurtlara dikkat edilmesi durumunda hiçbir sorun olmaz. Bir de pek tabii ki yılanların üzerine basmamak gerekli. Kocaeli'de bulunan kanyonlar içerisinde en çok karşılaşılabileceğimiz hayvanlar; su yılanları, balıklar, kurbağalar, yengeçler, sinekler ve çok da ender olarak ayılar ve domuzlardır. Tüm doğa sporları için geçerli kuralların biri de, gurup içerisinde 'kapalı' veya 'açık alan' fobisi bulunan

kişilerin olup olmadığının araştırılması gereklidir. Kanyonlara ilk kez giren kişilerin fobileri, o an, orada oluşabilir, dikkat. Bu durumda yapılacak tek şey, sakinliği elden bırakmadan işin başında isek hemen geri dönmemizde yarar vardır. Orta bir yerde ise, kanyonu bitirmek gereklidir. Kanyonlar, arama ve kurtarma faaliyetlerinin en zor olduğu coğrafi oluşumlardır. Bu konu da çok önemli bir ayrıntıdır. Kanyonların pek çoğu soğuk, ıslak ve ışısız coğrafi oluşumlardır. Soğuk su yorar ve sinirleri yıpratır. Bu açıdan ekip üyelerini iyi seçmek gereklidir. Kanyonlara tek girilmeyeceği gibi, çok sayıda insan topluluğu ile de girilmez. En az üç kişi, en çok 12 kişi kanyon sporu için yeterli bir sayıdır. Karabük'te bulunan kanyonların bir bölümü zorluk içeren yapıdadır. Bu kitapta yer verdiğimiz Şeker Kanyonu'nun bazı bölümleri zorluk içermektedir. Karabük kanyonlarının geçişlerinde bota ihtiyaç yoktur.

Şeker Kanyonu: 5 km

Yenice Şeker Kanyonu'nu, Temmuz ile Ağustos ayları arasında, yanısı seviyesinin düştüğü dönemlerde, kanyonlar için üretilmiş uygun malzemelerle geçilmesini tavsiye ediyoruz.

Dağ Bisiklet Parkurları

Keşifler ihtiyaçlardan doğar derler. İnsanoğlu, tüm keşiflerini ihtiyaç duyduğu için gerçekleştirmiştir. Ateşi keşfetmiştir insanoğlu, yazıyı keşfetmiş ve tekerleği keşfetmiştir. Bu keşiflerin her biri, günümüzden en az beş bin sene evvele dayanmaktadır. 5 bin yıl önce tekerleği keşfeden insanoğlu belki de kendine en yararlı keşfi ilk olarak 18. yüzyılın sonlarında Fransa'da bulabilmiştir. Bisiklet, insanoğlunun en önemli keşiflerinden birisidir. Bugünkü görünüş ve yapısına kavuşuncaya kadar pek çok merhaleden geçmiştir. Doğaya çakılan her çivi, doğanın doğallığından bir parça çalmaktır. Ama bisiklet tam anlamı ile hem çevresel değerlere saygılıdır hem de insanoğluna sağlık katmaktadır. Bisiklet insanoğlunun keşfettiği, kendisine hiç zarar vermeyen, en önemli keşiftir. Bisiklet, hem bir ulaşım aracı, hem de sağlık kaynağı konumundadır. Dünyanın her tarafında bisiklet kullanıcısı bulunmaktadır. Özellikle şehirlerde yaşayan insanlar için ruhsal ve fiziksel bir özgürlük aracıdır. Keşifler tarihi incelendiğinde tekerleğin keşfi, ateşin ve yazının keşfi gibi bir zaman diliminde yer almakta olmasına karşın, bisikletin keşfi insanlık tarihi içerisinde çok yenidir.

Temiz bir coğrafyada sağılığa sağılık katmak için Kocaeli coğrafyasında farklı disiplinlerle doğıal bisiklet parkurları oluşturduk. Doğıada bisiklete binme isteğı, bisikletin gelişmesi ve şehirleşmenin yaygınlaşması sonucu doğımuştur. Özellikle bisiklet teknolojisindeki gelişme ile artık bisikletle çok uzun mesafeli etkinlikler planlanmaktadır. Kocaeli Doğıal Bisiklet Parkurları, daha çok orman iğı toprak araç yollarından oluşmaktadır. Çok az patika ve kaplama yol içermektedir. Dağı bisikleti bisiklet sporunun farklı bir dalı olduğı gibi bu sporun alt disiplinleri de bulunmaktadır. Kocaeli Doğıal Bisiklet Parkurları'nı oluştururken, coğrafyanın bize sunduğı imkânlar doğırultusunda disiplinler oluşturduk. Pek çok parkur inişli çıkışlı, dere geçişli ortamlar içermektedir. Parkurlarımız daha çok kros parkurlarıdır. Bu kros parkurlarında zorlanmadan, sıkıntı yaşamadan geçmek için kullanılan bisikletin dağı bisikleti modeli olmasında gereklilik vardır. Son kırk yılda ciddi bir değışim gösteren dağı bisikletleri çok hafif ve dayanıklı karbon gövde, ön ve arka amortisör, harekete duyarlı salıncaklı kadro, silikon dolgulu sele, hidrolik disk fren, çok rahat değıştirilebilen vites değıştiricileri, kilittli pedal gibi özelliklere sahip olarak bugünkü halini almıştır.

Ve her geçen gün bisiklet teknolojisinde değişim ve bu spora ilgi artmaktadır. Dağ bisikletlerinin tekerlek çapları genellikle 26 inç olmakla birlikte 27,5 ve 29'luk örnekleri de mevcuttur. Dağ bisikleti güvenlik, rahatlık ve zemin tutuşu için özel olarak tasarlanmış, patlamaya da dayanıklı, hafif, kalın ve dişli tekerlekler kullanılır. 2.00x 26" ve 2.25x26" ebatlarıyla satılan lastikler sert araziler için üretilmiştir. Karabük Doğal Bisiklet Parkurları'nın geçtiği coğrafyaların pek çoğunda tehlikeli bir durum bulunmamaktadır. Dünyanın her tarafında olduğu gibi köpekler sorun oluşturabilir. Dağ bisikletleri de kullanım şartlarına göre Downhill (DH), Freeride (FR), All Mountain (AM), Cross-Country (XC) gibi sınıflara ayrılmıştır. Downhill'in Türkçesi 'Tepe inişi' anlamındadır. Zor arazi şartlarında hızlı ve dengeli inişler yapabilmeye uygun olarak diğer bisikletlere göre daha sağlam bisikletler gerektirmektedir. Karabük Doğal Bisiklet Parkurları içerisinde Downhill parkuru bulunmamaktadır. Freeride, yani serbest tarz sınıfındaki bisikletler sert arazi kullanımına uçuşlara ve zıplamaya uygun yapıda parça ve kadro araçlarına sahip bisikletler gerektirmektedir. Bu bisikletler çift amortisörlüdür. Freeride tarzı bisikletlerin kullanımı için parkurlarımız içerisinde uygun alanlar bulunmaktadır. All Mountain, Cross-Country'ye göre daha zor şartlara uygun yani daha bozuk zeminde dengeli sürüşlere imkân tanıyan, hem maşası hem kadrosu amortisörlü dağ bisikleti sınıfıdır. Bu tarz bisikletler için de oluşturmuş olduğumuz parkurlarda uygun alanlar bulunmaktadır. Kocaeli Doğal Bisiklet Parkurları'nın pek çoğu için en uygun bisiklet türü Cross-Country tarzında üretilmiş bisikletler gerektirmektedir. Bu bisikletler, ülkemizde çok yaygındır. Cross-Country bisikletler, diğer sınıflar için üretilmiş bisikletlerden daha çok hafif, daha az yoran amortisörsüz kadro yapısında ve tırmanmaya uygun geometride kadrolara sahip bisikletlerdir.

Yenice Ormanları'ndan Küre Dağları'na: 153 km

Yenice Irmağı kıyısında Gökbel Sapağı'nda 170 metre rakımda başlayan rota 7,5 km sonra 500 metre yükseltide Gökbel Köyü'ne varıyor. Bu bölüm 8 km sonra 560 metre yükseltide Hamazkiran Sırtı'na kadar sürüyor. Rota bu geçitten sonra Karakaya Orman Deposu'na (13,5 km) varıyor. Yükselerek süren rotanın 26. km'si (1057 m) önemli bir kavşak. Sol yol Baklaboşan Tabiat Parkı ve şelalesine, sağ yol Karabük'e gidiyor. Rota direk giderek Tekir Mevkii'ne (31,5 km, 1560 m) varıyor. Büyükdüz'e (1550 metre yükselti) vardığımızda 39,6 km yol kat etmiş oluyoruz. Rotanın 44 km'sinde 1400 metre yükseltide Kokurdan Mevkii'ne varıyoruz. Bartın Ulus Soku Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nda yaptığımız yolculuk 1390 metre yükselti, 46,8 km'de Fındıcak'a varıyor. Gezen Mevkii'ne vardığımızda 50 km yol kat edip 1350 metre yükseltiye inmiş oluyoruz. 1280 metre yükselti 57,4 km'de Ardiç Düzü'ne varılıyor. Rotamız Sarıçiçek Dağı'na uğramadan 66 km Ahmet Usta Geçidi 1100 metre yükseltiye iniyor. Safranbolu-Ulus Karayolu'ndan

karşıya geçen rota buradan Ovacuma'ya doğru 18 km sürekli iniş şeklinde sürüyor. 77. Km'de 702 metre yükseltide Emillahlı Köyü'ne vardıktan sonra Hacıhasan Köyü'ne 457 metre yükseltide varıyoruz. Safranbolu-Bartın Anayolu 398 metre yükseltide 83 km'de, Ovacuma'ya da 358 metre yükseltide 85 km'de varmış oluyoruz. Kasabadan Uluyayla'ya ulaşmak için 14 km'lik bir yol bizi bekliyor. Tiryakioğlu Köyü'ne kadar derenin kenarından yol aldıktan sonra Gökçeler Köyü'nün Sofular Mahallesi'ne ardından da köye 832 metre yükseltiye erişmiş oluyoruz. Uluyayla'nın bulunduğu platoya vardığımızda (bin metre yükseltide) ilk olarak İnağzı Mağarası'na uğruyoruz. Mağaranın suyu Bartın Çayı'na karışıyor. Platodan ilk önce Çöme Köyü'ne (750 metre yükseltide) iniyoruz. Buradan Kastamonu Pınarbaşı'na bağlı Çalcaören Köyü'ne (1014 metre yükselti) vardıktan sonra 1062 metre yükseklikte Kastamonu Pınarbaşı anayoluna ulaşıyoruz. Buradan Bitişoğlu (1039 metre) geçiyoruz. 1045 metre yükseltiyi geçip 997 metre yükseltide Kayıkoğlu Mahallesi'ne ulaşıyoruz. Buradan Çukurgedik Köyü yolu ile Kokurdan Yaylası'na (1014 metre yükselti) ulaşıyoruz. Bu bölümden sonra Eflani'ye varmak için önümüzde

Pınarözü Köyü ve Kadıköy Göledi bulunuyor. Parkur 863 metre yükseltide Eflani Köprübaşı'nda (153 km) sona eriyor.

İsmetpaşa-Kışla-Safranbolu: 137,5 km

Karadeniz Yolu üzerinde Karabük'ün Eskipazar İlçesi'ne bağlı İsmetpaşa Köyü'nde 987 metre yükseltide başlayan parkur Safranbolu Araç Çayı'nda sona eriyor. Bu parkur üç il (Karabük, Çankırı ve Kastamonu), 4 ilçe (Eskipazar, Ovacık, Araç ve Safranbolu) sınırından geçiyor. Yolculuğumuzun 500'üncü metresinde karşımıza ilk olarak Hamamlı Çayı (985 metre yükselti) ve köyü çıkıyor. Hamanlı Çayı Çerkeş ile Gerede Çayı'nın bileşiminden sonra Soğanlı Çayı'na karışıp, Filyos Irmağı ile Karadeniz'e dökülüyor. Hamanlı ismini köyde buluna tarihi iki adet hamamdan alıyor. Köyü geçtikten sonra yolculuğumuzun 2,8 km'sinde Şıhlar Köyü'ne (1041 metre yükselti) varıyoruz. Köyün 500 metre batısında Sığircık Suyu isimli kutsal bir su var. Yolculuğumuzun bu bölümünde bu bölgeye uğramakta yarar var. Daha sonra sırası ile 4,7 km'de Saraycık (1079 metre), 18 km'de Eskipazar Sapağı (1303 m) ve 20,6 km'de de Beydili Köyü Sapağı (1339 m) geliyor. Bu bölüme kadar yol kaplama şeklinde ve her tarafta içilebilir su kaynakları mevcut. Bu saptan itibaren vadi içerisinde doğru önce iniş, ardından az da olsa çıkış ve sonra da Kışla Köyü'ne kadar iniş şeklinde

toprak köy yollarından devam edeceğiz. Sapaktan itibaren sırası ile 21,8 km'de Beydili Köyü (1311 metre), 23,9 km'de köprü (1176 metre), 25,8 km'de Yürekören Köyü (1226 metre), 28,8 km'de Sofuoğlu Mahallesi Sapağı (1256 metre), 32 km'de Boduroğlu Köyü Sapağı (1022 metre) geçilip 34,5 km'de yer alan Pelitçik Köyü'ne (987 metre) varmadan sola dönerek 37, 6 km'de Hatipoğlu Barajı'na (926 metre) varıyoruz. 38,9 km'de Kışla Sapağı'ndan (807 metre) sonra önce 43,7 km'de Koltuk Köyü'ndeki köprüyü geçip 45,5 km'de Kışla Köyü'ne (783 metre) varıyoruz. Kışla Köyü çok ilginç bir yerleşim alanı. Bir zamanlar bu havzada yer alan tüm köylerin buluşma noktası konumunda idi. Her hafta Pazartesi günü kurulan pazarda 'eşek bağlamaya yer bulamazdık' diye anlatılıyor hala. Bu bölge jeolojik oluşumu ile çok ilginç bir bölge. Burada konaklamalı, geçmişin bolluk ve bereketli günleri yaşamış bilge insanlardan hikâyeler dinlemeli. Buradan sonra yolculuğumuz üzerinde çok eski bir değirmen var. Ama şimdilerde sadece kalıntıları olan Hesem Değirmeni'nin (732 metre) yanından geçerken 48,2 km'lik bir mesafeyi geride bırakmış oluyoruz. Kışla Deresi'nin kenarından ilginç jeolojik oluşumların içerisinde geçerken;

'buralarda böyle yerlerde var mı imiş' demekten kendimizi alamayacağımıza emin olabilirsiniz. 50,8 km'de ana rotamız üzerinde bulunan Yaylacılar Köyü Sapağı'na (680 metre) ulaşmış oluyoruz. Ama toplamda 15 km daha giderek Çankırı'ya bağlı Karabük Köyü'ne (535 metre) kadar ilginç jeolojik oluşumların içerisinde Soğanlı Çayı'na ulaşabiliriz. Karabük Köyü ve Soğanlı Çayı'ndan ileriye doğru yol yok. Buradan tekrar Yaylacılar Köyü Sapağı'na döndüğümüzde geride 65,8 km yol yapmış olacağız. Bu bölgedeki köprüden geçtikten sonra önce 68,8 km'de Emirler Sapağı (826 metre) ve çeşme ardından da 70 km'de Avlağıkaya Kütlesi'nin (921 metre) en güzel görüldüğü yere ulaşmış olacağız. Karşımızda jeolojik muhteşem bir miras göreceğiz. Sadece bu görüntü için bile bu yol gidiyor. Bu muhteşem görüntünün ardından sırası ile 73,3 km'de Yaylacılar Köyü (802 metre), 77,1 km'de Soğanlı Köyü Sapağı (1025 metre), 81 km'de de nehre ismini vermiş Soğanlı Köyü'ne (962 metre) ulaşmış oluyoruz. Köyden vadi tabanına kadar 5 kilometrelik iniş ile yükseklik 500 metreye kadar düşüyor. Artık Kastamonu İli'nin Araç İlçesi sınırları içerisindeyiz. Vadi tabanından sırası ile 87,2 km'de (518 m) önce yola çıkıp

ardından 87,6 km'de Çaykaşı Köyü'nün Soğandere Mahallesi'ne (520 m) varıyoruz. Kanal boyundan ilerleyip (88 km, 532 metre yükselti), 94,3 km'de yol bizi bir başka sapağa (509 m) çıkarıyor. Bu bölgeden sonra önce Terke Köyü'ne (95,3 km, 594 m yükselti) varıp ardından Karabük'ün Safranbolu İlçesi sınırlarına Yukarı Güney Köyü'ne (100 km, 691 m yükselti) varıyoruz. Buradan Aşağı Güney Köyü (103,8 km, 560 metre yükselti) yönüne doğru gidip Toprakcuma Köyü Sapağı'ndan (107,4 km, 602 m yükselti) ve Gündoğan Köyü Sapağı'ndan (109 km, 642 m yükselti) geçip Geren Köyü'ne vardığımızda 532 metre yükseltide 110 km yolu geride bırakmış oluyoruz. Bir zamanlar bu bölgede baharatın altını safran üretimi yapılırdı. Aynı zamanda bu havza Paflagonya kültürel mirası açısından çok değerli eserleri barındırıyor. Köyden çıktıktan sonra kanal (111 km, 462 m) boyundan geçip vadi tabanında Karakoyunlu Köyü Sapağı'na (113 km, 406 m) varmış oluyoruz. Köprüyü geçip gidiş-geliş 2 km'lik bir mesafeyi göze alanlara muazzam bir kaya mezarı (479 m yükseltide) görebilir. Karakoyunlu Kaya Mezarı'nı gördükten sonra vadinin karşısında bulunan kaya mezarları eşliğinde 117,7 km'de Sallar Köyü'ne (480 m),

120 km'de de ülkemizin en ilginç köylerinde biri olan Hacılarobası Köyü'ne (529 m) varmış olacağız. Köyün girişinde bulunan kemerli kapıdan geçtikten sonra köyü tepeden gören bir bölgeye varacağız. Geride bırakmış olduğumuz 121 km'nin bir armağanı olan tepeden gizemini günümüzde hala koruyan bu köyü kuş bakışı (631 m) görmek mümkün. Buradan yolumuz kartal yuvasında yer alan Ilbarıt (Üçbölük) Köyü'ne doğru. Üçbölük Köyü'nden (129 km, 812 metre yükselti) hem Soğanlı Çayı Vadisi'ni hem de Araç Çayı Vadisi'ni kuş bakışı görmek mümkün. Muazzam bir yer. Bu bölgede nefes almak, bisiklet sürmek, insanlarla sohbet etmek bir ayrıcalık. Bölgenin her tarafında antik izler bulunuyor. Ve bölgenin kültürel yapısı da hayranlık uyandırıcı şekilde ilginç. Buradan Soğanlı Vadisi'ne (129 km, 850 m) Büyük Meşe Ağacı'nın (Şah Meşe) yanından sola dönerek kuş gibi süzülerek veda ediyoruz. 130 km'de (838 m) yine karşımıza armağan bir görüntü çıkıyor. Buradan Yayla (131 km, 737 m) olarak isimlendirilen sadece yaz mevsiminde kullanılan bir yerleşim alanına varıyoruz. Bu bölgeden itibaren toprak yayla yolundan inerek Kadıbükü Köyü'ne vardığımızda 401 metre yükseltiye kadar ve arkamızda 134 km geride bırakarak inmiş olacağız. Araç Çayı üzerinde yer alan köprüden geçtikten sonra 393 metre yükseklikte Karabük-Kastamonu Karayolu'nun kenarında rotamız 137,5 km'de sona eriyor.

İncedere Yolu: 38 km

Yenice şehir merkezinden (120 m) İncedere Yolu'nu takip ederek Bolu'nun Mengen ilçesi sınırlarında bulunan Şirinyazı Göledi'ne kadar bu rota eşine az rastlanır niteliğinde. Mayıs ile Kasım ayları arasında bisikletle geçilebilen rota yürüyüş amaçlı da kullanılabilir. İncedere'nin kenarında tünellerin içerisinde geçen rota sırası ile Çayköy (1,5 km, 140 m), Güney Köyü (4,3 km, 175 m), Camıyanı Orman Deposu'nu (5,2 km, 190 m) takip ederek sürüyor. Fındıkaltı (11,2 km, 310 m) ve Doksan Deposu (15,3 km, 380 m) geçildikten sonra doğa ile baş başa kalınıyor. Rota üzerinde içilebilir su kaynakları mevcut. Rota üzerinde dikkat edilmesi gereken konu; rotanın 27. km'sinde (710 m) köprüden sola geçip hemen sağa dönerek ilerlemek olacak. Rota üzerinde bir de konaklama (31,3 km, 1055 m) tesisi var. Bu rotanın en üst sınırına 34. km'de (1260 m) ulaşabiliyoruz. Buradan itibaren Şirinyazı Göledi'ne (37,2 km, 1078 m) kadar rotamız iniş şeklinde. Rotamız göledin girişinde (38 km, 1140 m) sona eriyor.

Baklabostan Şelalesi Yolu: 58 km

Yenice Irmağı kıyısında Gökbel Sapağı'nda 170 metre rakımda başlayan rota 7,5 km sonra 500 metre yükseltide Gökbel Köyü'ne varıyor. Bu bölüm 8 km sonra 560 metre yükseltide Hamazkiran Sırtı'na kadar sürüyor. Rota bu geçitten sonra Karakaya Orman Deposu'na (13,5 km) varıyor. Yükselerek süren rotanın 26. km'si (1057 m) önemli bir kavşak. Sol yol Baklabostan Tabiat Parkı ve şelalesine, sağ yol Karabük'e gidiyor. Sol yol Baklabostan Şelalesi'ne gidiyor. Bu alan tabiat parkı statüsünde bulunuyor. Bu rota üzerinde pek çok yerde içilebilir su kaynağı bulunuyor. Rota boyunca karşımıza yaban yaşamının çok farklı üyeleri çıkabilir. Baklabostan Şelalesi'nden sonra iniş şeklinde devam eden yol, ileride geldiğimiz yola birleşip, başladığı yerde sona eriyor.

Yenice-Karabük: 39,5 km

Yenice Irmağı kıyısında Gökbel Sapağı'nda 170 metre rakımda başlayan rota 7,5 km sonra 500 metre yükseltide Gökbel Köyü'ne varıyor. Bu bölüm 8 km sonra 560 metre yükseltide Hamazkiran Sırtı'na kadar sürüyor. Rota bu geçitten sonra Karakaya Orman Deposu'na (13,5 km) varıyor. Yükselerek süren rotanın 26. km'si (1057 m) önemli bir kavşak. Sol yol Baklabostan Tabiat Parkı ve şelalesine, sağ yol Karabük'e gidiyor. Sağdan giden yol Karabük şehir merkezine kadar iniyor. Buradan iniş çok dik, dikkatli olmakta yarar var. Yolumuz üzerinde 28. km'de (bin metrede) içilebilir su kaynağının ardından Başköy (31,6 km, 710 m), köprü (35,1 km, 440 m) ve Kapullu Köyü (37 km, 440 m) bulunmakta. Köyden hem Safranbolu'ya hem de Karabük'e gidiş var. Bu rota Karabük Otogar'ın (39,5 km, 270 m) karşısında sona eriyor.

Doğal Mirastan Kültür Mirasına Yolculuk: 55 km

Yenice Irmağı kıyısında Gökbel Sapağı'nda 170 metre rakımda başlayan rota 7,5 km sonra 500 metre yükseltide Gökbel Köyü'ne varıyor. Bu bölüm 8 km sonra 560 metre yükseltide Hamazkırın Sırtı'na kadar sürüyor. Rota bu geçitten sonra Karakaya Orman Deposu'na (13,5 km) varıyor. Yükselerek süren rotanın 26. km'si (1057 m) önemli bir kavşak. Sol yol Baklabostan Tabiat Parkı ve şelalesine, sağ yol Karabük'e gidiyor. Rota direk giderek Tekir Mevkii'ne (31,5 km, 1560 m) varıyor. Safranbolu'ya giden rotamız bu bölgeden sola dönerek inişe geçiyor. Rota üzerinde önce sol (32,5 km, 1260 m) bir sapak, ardından sağ (35,3 km, 1263 m) bir sapak bulunuyor. Bu sapakları geçtikten sonra Sarıçiçek Yaylası'nda bulunan gölede (37,4 km, 1112 m) inmiş oluyoruz. Göletten sonra iniş devam ediyor. Önce Sarıçiçek Dağı Sapağı'nı (38,7 km, 1081 m) geçiyoruz. Ardından Çamtarla Piknik Alanı'nı (45,6 km, 763 m) geçip Gayzabaşı'ndan (İncekaya Köyü) (47 km, 698 m) sola dönüp 200 metre sonra mezarlığın içine sağa yöne doğru dönüş yapıyoruz. Rotamızın bu bölümü Tokatlı Kanyonu ve İncekaya Su Kemerini en güzel gören (47,8 km, 661 m) noktalardan biri. Bu bölgeden sonra rotamız sırası ile Yukarı Tokatlı Köyü (48,3 km, 671 m), Düz Mahalle (49,3 km, 583 m), Aşağı Tokatlı Köyü (51,3 km 532 m), Taşköprü'den (51,6 km, 518 m) Gümüş Mahallesi'ne (53,7 km, 463 m) iniyor. Rotamız, Asamazlar Havuzlu Konağın (54 km, 484 m) bulunduğu sokaktan Kazdağlı Meydanı'nda (55 km, 453 m)sona eriyor.

İsmetpaşa-Ovacık: 98,5 km

Karadeniz Yolu üzerinde Karabük'ün Eskipazar İlçesi'ne bağlı İsmetpaşa Köyü'nde 987 metre yükseltide başlayan parkur Ovacık'a bağlı Hocaköprü'de sona eriyor. Bu parkur iki il (Karabük, Çankır), 3 ilçe (Eskipazar, Ovacık ve Safranbolu) sınırından geçiyor. Yolculuğumuzun 500'üncü metresinde karşımıza ilk olarak Hamamlı Çayı (985 metre yükselti) ve köyü çıkıyor. Hamanlı Çayı Çerkeş ile Gerede Çayı'nın bileşiminden sonra Soğanlı Çayı'na karışıp, Filyos Irmağı ile Karadeniz'e dökülüyor. Hamanlı ismini köyde buluna tarihi iki adet hamamdan alıyor. Köyü geçtikten sonra yolculuğumuzun 2,8 km'sinde Şihlar Köyü'ne (1041 metre yükselti) varıyoruz. Köyün 500 metre batısında Sığircık Suyu isimli kutsal bir su var. Yolculuğumuzun bu bölümünde bu bölgeye uğramakta yarar var. Daha sonra sırası ile 4,7 km'de Saraycık (1079 metre), 18 km'de Eskipazar Sapağı (1303 m) ve 20,6 km'de de Beydili Köyü Sapağı (1339 m) geliyor. Bu bölüme kadar yol kaplama şeklinde ve her tarafta içilebilir su kaynakları mevcut. Bu sapaktan itibaren vadi içerisinde doğru önce iniş, ardından az da olsa çıkış ve sonra da Kışla Köyü'ne kadar iniş şeklinde

toprak köy yollarından devam edeceğiz. Sapaktan itibaren sırası ile 21,8 km'de Beydilli Köyü (1311 metre), 23,9 km'de köprü (1176 metre), 25,8 km'de Yürekören Köyü (1226 metre), 28,8 km'de Sofuoğlu Mahallesi Sapağı (1256 metre), 32 km'de Boduroğlu Köyü Sapağı (1022 metre) geçilip 34,5 km'de yer alan Pelitçik Köyü'ne (987 metre) varmadan sola dönerek 37, 6 km'de Hatipoğlu Barajı'na (926 metre) varıyoruz. 38,9 km'de Kışla Sapağı'ndan (807 metre) sonra önce 43,7 km'de Koltuk Köyü'ndeki köprüyü geçip 45,5 km'de Kışla Köyü'ne (783 metre) varıyoruz. Kışla Vadisi, jeolojik oluşumu ile çok ilginç bir bölge. Kışla Köyü'nün içinden sola dönerek jeolojik oluşumun bulunduğu alana, Avlağıkaya Köyü'ne (51 km, 1095 m) doğru giden rotamız, köye ve sırt (53 km, 1208 m) bölgesine kadar tırmanış şeklinde. Sırt bölgesinden sonra ilk sol sapaktan (54,6 km, 1095 m) dönerek Yiğinoğlu Köyü'ne (56 km, 1051 m) giden rotamız buradan Alkısarak Mahallesi'ne (59 km, 1151 m) ve ardından ana yola (59,5 km, 1179 m) çıkıp Esenler Mahallesi (63,6 km, 1106 m) yolu ile Ovacık (65,6 km, 1105 m) şehir merkezine ulaşıyor. Buradan Soğanlı Vadisi'ne doğru rotamızın yönünü çeviriyoruz. İlk ulaşmak istediğimiz bölge;

Karagöl (79,3 km, 700 m). Buradan Ganibeyeler Köyü (630 m) giden rota Paflagonya Dönemi kaya mezarından (476 m) geçip Karakoyunlu Köyü'ne (400 m) vadi tabanına iniyor. Soğanlı Vadisi'nin bu bölümünde çok sayıda kaya mezarı bulunuyor. Vadinin sol kısmında kaya mezarları açıkça görülüyor. Hocaköprü'ye (363 m) kadar sırası ile Sallar (473 m), Hacılarobası (530 m) ve Çavuşlar (579 m) köyleri bulunmakta.

Yenice-Yalakuz Eğriova Yaylası- Eskipazar: 71 km

Şeker Kanyonu Sapağı'nda 130 metre yükseltide başlayan rota Eskipazar'da sona ermekte. Karabük coğrafyasında Eğriova isimli üç yerleşim alanı var (Karabük Eğriova, Eskipazar Eğriova ve Yalakuz Eğriova). Rotamız ilk önce Şeker Mesire Alanı'na ulaşıyor. Şeker Kanyonu'ndan geçmeden önce şelale geçilip, İncebacaklar Mahallesi'nden (4,2 km, 505 m) sonra yerleşim alanı kalmıyor. Rotamız üzerinde içilebilir su kaynakları mevcut. Bu rotayı Mayıs ile Kasım ayı arasında geçmek mantıklı olur. Kanyonun vahşi yapısı en güzel yolculuğumuzun 7. km'sinde görülebilir. Şeker Kanyonu'nun girişi (11 km, 425 m), Aslandibi (12,5 km, 460 m), Darıyazı (14,5 km, 520 m) mevkilleri geçildikten sonra Şekermiş Mevkii'ne (18,6 km, 665 m) ulaşıyor. Meyre Sapağı'nda (21,5 km, 815 m) yollar çatallaşır. Sapağı 10 metre geçtikten sonra sağa dönerek devam eden rotamız Kocameşe Sapağı'na (25 km, 932 m) kadar düz devam ediyor. Buradan 100 metre sonra sağa dönüp ardından 100 metre sonra da tekrar sağa dönerek tırmanışa geçiyoruz. Yaklaşık olarak 5 km çıkış var. Bu bölgede Eğriova Yaylası Sapağı'nı (31,5 km, 1395 m) kaçırmamak

lazım. Bu sol sapaktan tırmandıktan sonra Eğriova Yaylası'na (32,3 km, 1386 m) ulaşmış oluyoruz. Bir zamanlar burada bir gölet vardı. Bu yaylanın aşağı kısmının ismi Yurtçı olarak geçiyor. Buradan itibaren Yalakuz'a kadar muhteşem bir iniş var önümüzde. Yalakuz'dan önce Sofular Dereköy (39,2 km, 1025 m) bulunuyor. Ve ardından Yalakuz (40,4 km, 990 m) yerleşimi. Buradan tam sol yapıp Sofular Köyü'nden (42,8 km, 1050 m) geçiyoruz. Rotamız sırt bölümüne geldiğinde (49 km, 1390 m) sağa dönüp rotanın bu bölümdeki sırt bölgesine (51,5 km, 1532 m) ulaşıyoruz. Yol bizi, Yenice ormanlarının en güzel görülebilecek Seyir Tepesi'ne (52 km, 1508 m) ulaştırır. Bu bölge Seyir Terası olarak biliniyor. Buradan Yenice ormanlarını özellikle güz mevsiminde görmenizi tavsiye ederiz. Çitdere, Şimşirdere ve Bakırlıdere ayaklar altında ve rengârenk. Burada bir de ilginç mimarisi olan çeşme bulunuyor. Ardından rotamız Akpınar Sapağı'na (52,2 km 1488 m) ulaşıyor. Daha sonra köye varıp Akpınar (57 km, 1379 m) ve Haslı (64,8 km, 779 m) köylerini geçip, ana yoldan (67,7 km, 705 m) Eskipazar'a (71 km, 730 m) varıyoruz.

Hadriananoupolis-Eğrioia-

Hadriananoupolis: 51 km

Hadriananoupolis antik kentinde 860 metre yükseltide başlayan rota yine aynı yerde sona eriyor. Budaklar Köyü'nün Hacıahmetler Mahallesi'nden devam eden rota Hamzalar Köyü'ne (5,1 km) varmadan sola tırmanışa geçiyor. Yol üzerinde çok sayıda içilebilir su kaynağı bulunuyor. Yolculuğumuzu Çakmaklı Bölgesi (12 km, 1500 m) içerisinde sürerken aşağı kısmında kalan köy Kabaarmut. Rotamız Alan Yaylası'na (20,6 km, 1440 m) kadar yükselerek devam ediyor. Rotamız, yaylaya varmadan (1430 m) sola dönüp devam ediyor. Dereyolu Bölgesi'nden (25,7 km) süren rota Şaklak Sapağı'ndan (27 km, 1360 m) sağa dönüyor. Bu bölümler hafif tırmanış şeklinde devam edip Eskipazar Eğrioia Göledi'ne (31,5 km, 1490 m) varıyoruz. Göletten hafif tırmanış (34,7 km, 1560 m) ile (son çıkış) rotamız Şevkiller Yaylası'na (38 km, 1520 m) varıyor. Buradan Adiller Bölme Sapağı'ndan (39 km, 1470 m) devam eden rotamız (Bölme Mahallesi'nden sonra bu bölgenin ismi Kurukavak Bölgesi) sırası ile Adiller Köyü Sapağı (39,8 km, 1390 m), İmciller Köyü Sapağı (43,1 km, 1200 m), Durmuşlar (48 km, 950 m), Köpekler Çayı (49 km, 830 m), Elle Mahallesi'nden (49,6 km, 830 m) sola sapıp Budaklar Köyü'nün Hacıahmetler Mahallesi'ndeki köprüye inip (50,3 km) antik kente (51 km) ulaşıyoruz.

Yenice-Sorgun Yaylası-Karabük: 48 km

Şeker Kanyonu Sapağı'nda 130 metre yükseltide başlayan rota Karabük'e bağlı Piriçlik Mevkii'nde sona ermekte. Rotamız ilk önce Şeker Mesire Alanı'na ulaşıyor. Şeker Kanyonu'ndan geçmeden önce şelale geçilip, İncebacaklar Mahallesi'nden (4,2 km, 505 m) sonra yerleşim alanı kalmıyor. Rotamız üzerinde içilebilir su kaynakları mevcut. Bu rotayı Mayıs ile Kasım ayı arasında geçmek mantıklı olur. Kanyonun vahşi yapısı en güzel yolculuğumuzun 7. km'sinde görülebilir. Şeker Kanyonu'nun girişi (11 km, 425 m), Aslandibi (12,5 km, 460 m), Darıyazı (14,5 km, 520 m) mevkileri geçildikten sonra Şekermiş Mevkii'ne (18,6 km, 665 m) ulaşıyor. Meyre Sapağı'nda (21,5 km, 815 m) yollar çatallaşıyor. Sapağı 10 metre geçtikten sonra sola dönerek tırmanışa geçen rota Sorgun Yaylası'na (30,2 km, 1363 m) kadar tırmanış şeklinde. İniş şeklinde olan yolumuz üzerinde ilk önce Keltepe Sapağı (33,5 km, 1073 m), ardından Karaağaç (34,5 km, 1044 m), Sipahiler (40,5 km, 768 m) ve Düzçam (45,5 km, 340 m) köyleri bulunmakta. Rotamız, Yenice-Karabük Karayolu'nda Piriçlik Köyü'nde (48 km, 267 m) sona ermekte.

Yenice Şeker Kanyonu-Sorgun Yaylası-Çetiören: 50 km

Şeker Kanyonu Sapağı'nda 130 metre yükseltide başlayan rota Eskipazarı'da sona ermekte. Rotamız ilk önce Şeker Mesire Alanı'na ulaşıyor. Şeker Kanyonu'ndan geçmeden önce şelale geçilip, İncebacaklar Mahallesi'nden (4,2 km, 505 m) sonra yerleşim alanı kalmıyor. Rotamız üzerinde içilebilir su kaynakları mevcut. Bu rotayı Mayıs ile Kasım ayı arasında geçmek mantıklı olur. Kanyonun vahşi yapısı en güzel yolculuğumuzun 7. km'sinde görülebilir. Şeker Kanyonu'nun girişi (11 km, 425 m), Aslandibi (12,5 km, 460 m), Darıyazı (14,5 km, 520 m) mevkileri geçildikten sonra Şekermiş Mevkii'ne (18,6 km, 665 m) ulaşıyor. Meyre Sapağı'nda (21,5 km, 815 m) yollar çatallaşıyor. Sapağı 10 metre geçtikten sonra sola dönerek tırmanışa geçen rota Sorgun Yaylası'na (30,2 km, 1363 m) kadar tırmanış şeklinde. Yayladan sola doğru tırmanışa geçen rota bir km (1419 m) sonra soldan giderek inişe geçiyor. Bu iniş bölümü bir yol (33 km, 1388 m) kesiyor. Bu bölümde sağa dönerek rotamız devam ediyor. Ardından bir sol sapak (34,2 km, 1358 m) daha var. Ve dört yol ağzından (36,8 km, 1417 m) sola, bir km sonra da sağa dönüp (1267 m), son bir kez daha sağa saparak Çetiören'e (40 km, 1088 m) ulaşıyoruz. Buradan tohumuz Eskipazarı'na (50 km, 730 m) ulaşıyor.

Yenice Şeker Kanyonu-Eğrioza Göledi-Subatar-Yenice: 64 km

Şeker Kanyonu Sapağı'nda 130 metre yükseltide başlayan rota Yenice-Karabük Karayolu'nda sona ermekte. Rotamız ilk önce Şeker Mesire Alanı'na ulaşıyor. Şeker Kanyonu'ndan geçmeden önce şelale geçilip, İncebacaklar Mahallesi'nden (4,2 km, 505 m) sonra yerleşim alanı kalmıyor. Rotamız üzerinde içilebilir su kaynakları mevcut. Bu rotayı Mayıs ile Kasım ayı arasında geçmek mantıklı olur. Kanyonun vahşi yapısı en güzel yolculuğumuzun 7. km'sinde görülebilir. Şeker Kanyonu'nun girişi (11 km, 425 m), Aslandibi (12,5 km, 460 m), Darıyazı (14,5 km, 520 m) mevkileri geçildikten sonra Şekermiş Mevkii'ne (18,6 km, 665 m) ulaşıyor. Meyre Sapağı'nda (21,5 km, 815 m) yollar çatallaşıyor. Sapağı 10 metre geçtikten sonra sola dönerek tırmanışa geçen rota Sorgun Yaylası'na varmadan ilk sağ sapaktan (25 km, 1150 m) dönüyor. Çıkış rotamız birinci sırtın (29 km, 1460 m) ardında düz gidip ikinci sırttan (29,8 km, 1510 m) sonra inişe geçiyor. İniş sırasında ilk sağ sapaktan (31,2 km, 1500 m) sapıp Karabük Eğrioza Göledi'ne (34,1 km, 1480 m) varıyoruz.

Yenice ormanlarının sırt bölümünden giden rotamız Belen Yaylası'ndan (39 km, 1160 m) sola dönüp (Karabük Sapağı) Subatan Yaylası'na doğru devam ediyor. Yol üzerinde ilk önce bir sağ sapak (41,1 km), ardından yine bir sağ (43 km, 1300 m) sapak, çeşme (45 km, 1340 m) geçilip yaylaya (46 km, 1310 m) giriş yapıyoruz. Yaylanın sonunda muhteşem bir panoroma bulunuyor. Bu bölümden yaylaya saptığımız yere dönüp (46 km) sağdan devam ediyoruz. Tırmanış sürerken birinci sırttan sola (49,8 km, 1340 m) dönüp 400 metre sonra yine bir sırt bölgesinden (1400 m) sonra (Tarakçı Doruğu'nun arka kısmından) çılgın bir iniş rotası bulunuyor. İniş sürerken karşımıza ilk önce Anıt Porsuk ağacı (*taxus baccata*) (52,4 km, 1190 m), ardından çeşme (53,3 km, 1130 m), daha sonra da Anıt Fındık ağacını geçip (*corylus colurna* L) (53,7 km, 1120 m), Kavaklı Tabiat Parkı'na (54,1 km, 1060 m) ulaşıyoruz. Kuzdağ Sapağı (56,7 km, 840 m) geçildikten sonra Anıt Ağaçlar bölgesi (60 km, 330 m) geçilip Kuzdağ Köyü'ne (61,6 km, 420 m) ve ardından Yenice-Karabük Karayolu'na (64 km, 170 m) ulaşıyoruz.

Yenice Şeker Kanyonu-Eğrioza Göledi- Belen Yaylası-Karabük: 54 km

Şeker Kanyonu Sapağı'nda 130 metre yükseltide başlayan rota Karabük Piringlik'te sona ermekte. Rotamız ilk önce Şeker Mesire Alanı'na ulaşıyor. Şeker Kanyonu'ndan geçmeden önce şelale geçilip, İncebacaklar Mahallesi'nden (4,2 km, 505 m) sonra yerleşim alanı kalmıyor. Rotamız üzerinde içilebilir su kaynakları mevcut. Bu rotayı Mayıs ile Kasım ayı arasında geçmek mantıklı olur. Kanyonun vahşi yapısı en güzel yolculuğumuzun 7. km'sinde görülebilir. Şeker Kanyonu'nun girişi (11 km, 425 m), Aslandibi (12,5 km, 460 m), Darıyazı (14,5 km, 520 m) mevkileri geçildikten sonra Şekerveşe Mevkii'ne (18,6 km, 665 m) ulaşıyor. Meyre Sapağı'nda (21,5 km, 815 m) yollar çatallaşıyor. Sapağı 10 metre geçtikten sonra sola dönerek tırmanışa geçen rota Sorgun Yaylası'na varmadan ilk sağ sapaktan (25 km, 1150 m) dönüyor. Çıkış rotamız birinci sırtın (29 km, 1460 m) ardında düz gidip ikinci sırttan (29,8 km, 1510 m) sonra inişe geçiyor. İniş sırasında ilk sağ sapaktan (31,2 km, 1500 m) sapıp Karabük Eğrioza Göledi'ne (34,1 km, 1480 m) varıyoruz. Yenice ormanlarının sırt

bölümünden giden rotamız Belen Yaylası'ndan (39 km, 1160 m) sağa dönüp (Karabük Sapağı) Karaağaç Köyü'ne doğru devam ediyor. Bu bölümden sonra rotamız iniş şeklinde sürerken ilk olarak karşımıza Karaağaç Köyü Sapağı (44,8 km) çıkıyor. Yol buradan Pirinçlik Mevkii'ne kadar yoldan devam ediyor.

KAYNAKÇA